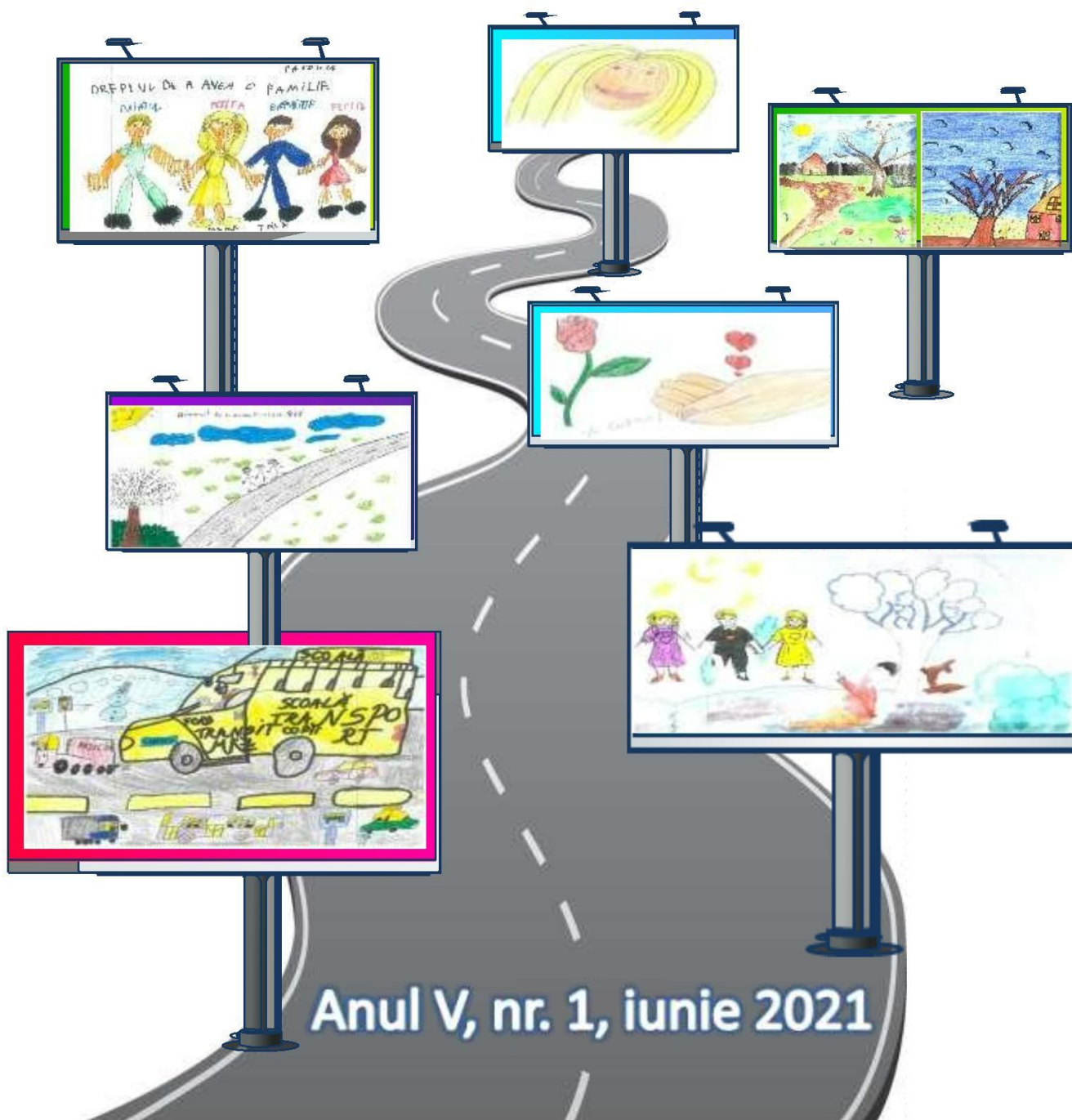

DIVERSITATE

Modelăm ABILITATEA, promovăm DIVERSITATEA!

Anul V, nr. 1, iunie 2021

COLECTIVUL DE REDACȚIE

Coordonatori:

Amalia-Raluca Sabău, director

Alexandra-Cosmina Hosu, prof. psihopedagogie specială

Antonela Chezan, prof. logoped

Cristina-Laura Țurcaș, prof. psihopedagog

Alexandra-Lavinia Iepure profesor-educator

Alina-Marcela Balog, prof. itinerant și de sprijin

ISSN 2457-693X
ISSN-L 2457-3922

Anul V, Nr. 1, Iunie 2021

DRAGĂ CITITORULE,

Revista „*DIVERSITATE*” reprezintă un manifest pentru o societate incluzivă, bazată pe toleranță și acceptare, în care egalitatea de șanse se întâmplă pur și simplu și nu rămâne un principiu suspendat la nivel declarativ. Este o punte spre o mai bună cunoaștere a persoanelor cu dizabilități și a conștientizării dificultăților cu care acestea se confruntă în viața de zi cu zi.

Dizabilitatea trebuie înțeleasă ca parte a condiției umane. Este fundamental greșit ca imaginea în societate a persoanelor cu dizabilități să fie exclusiv rezultatul prejudecăților, al stigmatizării și al discriminării. Persoana cu dizabilități trebuie să se poată bucura de rolul de cetățean activ, nu trebuie lăsată în urmă! Dizabilitatea nu este egală cu inabilitatea. De aceea este nevoie de schimbarea perspectivei asupra dizabilității, în acest demers importantă fiind punerea accentului pe abilitate, pe valorificarea punctelor forte ale fiecăruia. De aici derivă și sloganul școlii noastre - „*Modelăm ABILITATEA, promovăm DIVERSITATEA!*”.

Te provocăm așadar, să parcurgi până la final conținutul acestei reviste școlare, gândit să ofere informații utile despre copiii și tinerii cu dizabilități, dar și să promoveze bunele practici în domeniul educației incluzive și să consolideze relația școală-familie. Sperăm ca, odată cu răsfoirea paginilor, să se schimbe și percepția ta asupra copiilor și tinerilor speciali de lângă noi, sperăm să le devii prieten! Iar odată ce ți-ai însușit din paginile revistei tot ceea ce consideri a fi util pentru devenirea ta ca părinte, profesionist și OM, nu te opri! Stă în puterea TA să schimbi atitudinea comunității cu privire la persoanele cu dizabilități. Asumă-ți rolul de parte activă în formarea unei comunități tolerante, prietenoase, integratoare! Fii solidar cu noi în acest demers și hai să promovăm împreună, *DIVERSITATEA!*

Cu aleasă prețuire,

Director, prof. Amalia Raluca Sabău și

Echipa *DIVERSITATE*

CUPRINS

Cuvânt înainte

Prezentarea școlii, director prof. Amalia-Raluca Sabău 6

I. COLABORAREA INTERINSTITUȚIONALĂ

1. Colaborarea interinstituțională – o provocare acceptată, director prof. Amalia-Raluca Sabău 14

2. Colaborarea instituțională-proiecte, dezvoltare, formare, Conf. univ. dr. Carolina Bodea Hațegan,
Lect. asociat Dr. Dorina Anca Talaș 16

3. Asociația Plai Transilvan, Ioana Daniela Sabău, președinte 22

4. Asociația Prader Willi din România, Dorica Dan, președinte 25

II. RUBRICA SPECIALISTULUI

Părinții și dependența de ecran a copiilor, Olimpia-Dorina Platon, Medic Primar Psihiatrie Pediatrică. 27

III. ARTICOLE DE SPECIALITATE

1. Caracteristicile adolescenților și tinerilor cu ADHD care înstrăinează sau abuzează de medicația
prescrisă – Reaction paper, prof. Alexandra- Lavinia Iepure 29

2. Creativitatea și copiii cu C.E.S., prof. Cristina Florina Pop 32

3. Activitățile de pre-profesionalizare la elevii cu dizabilități, prof. Maria Dana Mândruț 34

4. Activitatea asistentului personal al copilului cu dizabilitate, prof. Luminița - Sorina Orban 36

5. Tulburările specifice de învățare: Ce sunt? Care sunt? Cum intervenim? prof. Alina - Marcela
Balog 38

6. Ludoterapie, prof. Klara Kulcsar 41

7. Elevi cu ADHD și exemple de management al clasei, prof. Eva Cozac 44

8. Rolul profesorului itinerant și de sprijin, prof. Ágne Petkes 47

9. Dimensiune catehetică a învățământului special, prof. Ioan Ciocmărean 49

IV. EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

1. Tulburări specifice de învățare - exemple de bune practici, prof. Floriana Bene 52
2. Ava, fetița soarelui (Poveste terapeutică), prof. Rusandra-Mihaela Timoc 55
3. Confecționarea măștișoarelor și a altor produse din materiale textile reciclabile, prof. Claudia Rablău, prof. Onorica Pop 57
4. Instruire practică clasa a IX a - aspecte de bune practici, prof. Viorela Petrice, Liliana Zaharie, Rusandra Timoc 59
5. Instruire practică online, prof. Liliana Zaharie 60
6. Învățăm, jucându-ne!, prof. Emőke Papp 61
7. Antrenarea prechizițiilor limbajului, prof. Cristina - Laura Țurcaș 63
8. Învățăm distractiv, prof. Alexandra Hosu 65
9. Învățăm prin joc, prof. Eszter – Orsolya Lucza 67

V. LUCRĂRI METODICO-ȘTIINȚIFICE PENTRU OBTINEREA GRADULUI DIDACTIC I

1. Dezvoltarea abilităților socio-emoționale la copiii cu Sindrom Down - Aspecte ale metodologiei cercetării, prof. Rusandra-Mihaela Timoc 68
2. Metode și procedee eficiente în predarea matematicii în cazul elevilor cu nevoi complexe și intensive de suport, prof. Emőke Papp 71
3. Evaluare și intervenție logopedică în contextul întârzierii în dezvoltarea limbajului, prof. Florentina Mihaela Moșneag 74

VI. POVESTEA UNUI COPIL

1. Printre amintiri..., prof. Antonela Chezan 78
2. Speranțe împlinite, prof. Venuța Fechete 80

MESAJ CĂTRE ABSOLVENȚI, prof. Amalia – Raluca Sabău, prof. Laura Țurcaș 81

CENTRUL ȘCOLAR PENTRU EDUCAȚIE INCLUZIVĂ „SPERANȚA” ZALĂU

„Modelăm ABILITATEA, promovăm DIVERSITATEA!”

Director, prof. Amalia-Raluca Sabău

Elevul cu dizabilități are nevoie de intervenție personalizată, concentrată pe punctele tari, o educație ce să-i valorifice la maximum potențialul propriu și să-i ofere acele experiențe de învățare care să-i faciliteze integrarea în comunitate.

Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Speranța” Zalău, unitate de învățământ special cu personalitate juridică redobândită la 1.09.2018, reprezintă o alternativă educațională eficientă pentru copiii și tinerii cu dizabilități din județul Sălaj. Școala este subordonată metodologic Inspectoratului Școlar Județean Sălaj, iar finanțarea cheltuielilor materiale este asigurată din bugetul Consiliului Județean Sălaj.

Locația desfășurării activităților instructiv-educativ-recuperative se desfășoară în două locații din Zalău:

- Sediul principal - Zalău, str. Crișan, nr. 4
- Sediul secundar - Zalău, str. Salcânilor, nr 1.

Program: -secretariat: 7.30 -16.00

-activități școlare cu elevii: 8.00-15.00

Niveluri de învățământ:

- ✓ învățământ preșcolar special (grădiniță)
- ✓ învățământ primar
- ✓ învățământ gimnazial
- ✓ învățământ profesional (profil textile)

Limba de predare: limba română și limba maghiară

Facilități: - asigurarea hranei pe durata programului școlar, prin servicii de catering;

- asigurarea transportului elevilor în limita posibilităților, cu prioritate pentru navetiști și elevii cu dificultăți locomotorii;

- asigurarea triajului la intrarea în școală, prin serviciile contractate de la Crucea Roșie.

Viziunea școlii are în prim plan o comunitate integratoare care să valorizeze copiii și tinerii cu dizabilități și să le ofere acele experiențe de învățare personalizate, necesare dezvoltării și recuperării lor. Investim în crearea de oportunități pentru ca fiecare elev special să poată beneficia de dreptul său

de a fi cetățean activ în comunitatea în care trăiește.

Misiunea școlii vizează formarea la copiii cu dizabilități a unor abilități de viață

independentă, respectiv pregătirea lor pentru o comunitate incluzivă și tolerantă. Pentru a-și îndeplini eficient acest rol, școala oferă programe educaționale și terapeutic-recuperatorii ale deficiențelor mentale ușoare, moderate, severe, asociate și senzoriale; intervenții psihopedagogice complexe, conturate pe principiile educației incluzive; programe de terapie educațională complexă și integrată, cât și sprijin educațional pentru copiii și tinerii cu cerințe educaționale speciale încadrați în învățământul de masă sau / și școlarizați la domiciliu.

Echipele CȘEI „Speranța” Zalău este formată din 54 de angajați, repartizați astfel: 46 - personal didactic, 2 - personal didactic-auxiliar și 6 - personal nedidactic.

Cadrele didactice sunt calificate, dețin o vastă experiență în domeniul psihopedagogiei speciale și sunt conștiente de misiunea lor - aceea de a asigura șanse egale în educație tuturor elevilor cu dizabilități și de a le forma abilități de viață independentă necesare creșterii șanselor de recuperare și de integrare în comunitate.

Conducerea unității este asigurată de *Consiliul de administrație al școlii*, în următoarea componență:

Președinte: Prof. Amalia-Raluca Sabău - Director CȘEI „Speranța” Zalău;

Membri: 1. Prof. Melina Bancea – membru, reprezentant al cadrelor didactice;

2. Prof. Camelia Zaha – membru, reprezentant al cadrelor didactice;

3. Dna. Mioara Murăreanu – membru, reprezentantul Președintelui Consiliului Județean Sălaj;

4. Dl. Dorel Butaș – membru, reprezentantul Consiliului Județean Sălaj;

5. Dna. Ancuța Negrea – membru, reprezentantul părinților;

6. Dna. Ileana Samel – membru, reprezentantul părinților (secția maghiară);

Lider de sindicat: Prof. Cristina-Laura Țurcaș;

Secretar al Consiliului de administrație: Prof. Alexandra Iepure.

Beneficiarii serviciilor oferite de C.Ș.E.I. „Speranța” Zalău. În calitate de unitate de învățământ special, Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă „Speranța” Zalău, furnizează servicii educaționale copiilor și tinerilor cu diferite tipuri de dizabilități.

Accesul la serviciile oferite de școală se face în baza Certificatului de orientare școlară/profesională emis de către Comisia de orientare școlară și profesională din cadrul Centrului Județean de Resurse și Asistență Educațională Sălaj.

Beneficiarii direcți sunt:

- ✓ Copii și tineri cu dizabilități intelectuale care au sau nu asociate dizabilitate auditivă, dizabilitate vizuală, dizabilități locomotorii și/ sau tulburări ale psihomotricității;
- ✓ Copii și tineri cu tulburări din spectrul autist, cu ADHD, cu Sindrom Down, cu fenilcetonurie etc.;
- ✓ Copii și tineri cu dizabilități orientați înspre școlarizarea la domiciliu;
- ✓ Elevi cu cerințe educaționale speciale și cu dificultăți de învățare școlarizați în învățământul de masă și care au orientare înspre serviciile de sprijin.

Beneficiarii indirecti sunt:

- ✓ Părinții / asistenții personali / aparținătorii elevilor cu dizabilități – informare, consiliere, activități de tip Școala Părinților;
- ✓ Cadrele didactice din învățământul de masă ce lucrează direct cu elevii cu cerințe educaționale speciale (CES);
- ✓ Elevii cu cerințe educaționale speciale (CES) din învățământul de masă din județ, unde nu există profesori de sprijin;
- ✓ Comunitatea locală, prin intermediul activităților educative derulate.

Distribuția elevilor pe clase în anul școlar 2020-2021:

Nivel de învățământ	Nr elevi	Nr. clase	Formațiuni de studiu	Nr elevi /clasă
Învățământ preșcolar	8	1	1 grupă combinată	8
Învățământ primar	35	4	Cls. Pregătitoare DMS	8 (1*)
			Cls. I DMS	11 (2*)
			Cls. II DMS	6
			Cls. III-IV DMM	10 (2*)
Învățământ gimnazial	62	9 8-DMS 1-DMM 2 -lb. maghiară	Cls. V DMS	11
			VI	6
			Cls VI-VII DMS	6
			Cls VI-VII DMM	8
			Cls VI-IX DMS maghiară	7
			Cls. VII-X DMS maghiară	6
			Cls. VIII A	6
			Cls. VIII B	7 (1*)
Învățământ profesional	25	3	IX	12
			X	7
			XII	5
Total	130	17	-	-

*elevi școlarizați la domiciliu: 6

102 elevi din școlile de masă beneficiari ai serviciilor de sprijin

Oferta educațională. Oferim o gamă variată de servicii pliate pe nevoile de dezvoltare și potențialul fiecărui elev. Activitățile de predare - învățare - evaluare desfășurate la clasă sunt completate de o gamă diversificată de terapii specifice, desfășurate în mod individual, terapeut-elev, în baza unor programe de intervenție personalizată: terapia tulburărilor de limbaj, kinetoterapie, psihodiagnoză, terapie comportamentală, terapie senzorială etc. și de proiecte educaționale menite să dezvolte abilități de viață independentă și să faciliteze integrarea în comunitate a elevilor noștri.

Nr crt.	Tipul de serviciu/intervenție	Beneficiarii serviciului
1	Servicii educaționale	Elevii înscriși în învățământul special
		Copiii și tinerii cu dizabilități școlarizați la domiciliu
2	Servicii de consiliere și orientare școlară	Elevii înscriși în învățământul special și familiile acestora
		Elevii cuprinși în servicii de sprijin și familiile acestora
		Copii și tineri cu dizabilități școlarizați la domiciliu și familiile acestora

3	Servicii de terapie logopedică/terapia tulburărilor de limbaj	Elevii înscriși în învățământul special
4	Servicii de psihodiagnoză, evaluare psihologică	Elevii înscriși în învățământul special
5	Servicii de terapie educațională complexă și integrată	Elevii înscriși în învățământul special
6	Servicii de kinetoterapie	Elevii înscriși în învățământul special
7	Școlarizarea la domiciliu	Copiii și tinerii cu dizabilități orientați de către C.O.S.P. înspre școlarizarea la domiciliu
8	Servicii de asistență psihopedagogică prin cadrul didactic itinerant și de sprijin	Elevii cu CES din școala de masă care dețin certificat emis de COSP cu orientare spre servicii de sprijin (în limita posibilităților)
		Cadrele didactice din învățământul de masă ce lucrează direct cu elevii cu CES
9	Măsuri de sprijin pentru educația incluzivă	Elevii cu CES din învățământul de masă unde nu sunt profesori de sprijin
10	Servicii de informare și consiliere în domeniul psihopedagogiei speciale	Cadrele didactice din învățământul de masă ce lucrează cu elevi cu CES
11	Activități de tip Școala Părinților (informarea și consilierea părinților/asistențelor personali/ aparținătorilor elevilor cu dizabilități)	Părinții / asistenții personali / aparținătorii elevilor cu dizabilități

Spații școlare:

<ul style="list-style-type: none"> • 16 săli de clasă • 1 atelier confecții textile (croitorie) • 6 cabinete de terapii și activități specifice (terapia tulburărilor de limbaj, activități de audiologie educațională, educație psihomotrică, stimulare-compensare-integrare etc.) • 2 cabinete de psihodiagnoză • 2 cabinete de kinetoterapie 	<ul style="list-style-type: none"> • 2 săli profesoriale • 1 spațiu secretariat-contabilitate • 1 bibliotecă • 1 arhivă • 1 vestiar • 1 depozit • 8 grupuri sanitare • curte, loc de joacă
--	--

Dotări materiale:

- Conexiune la internet prin cablu și WI-FI (Proiectul „Platformă Națională Integrată – Wireless Campus”, cod SMIS 123312);

- 1 tablă inteligentă (SMART board);
- 27 laptopuri pentru cadre didactice destinate desfășurării activităților online;
- 18 calculatoare – utilizate de elevi în fiecare sală de clasă;
- 3 videoproiectoare – pentru desfășurarea activității instructiv – educativ – recuperative;
- 6 imprimante multifuncționale – pentru realizarea fișelor și a materialelor didactice;
- echipamente pentru realizarea materialelor didactice (ghilotină, aparat de spiralat / îndosariat, laminatoare, pistol de lipit etc.);
- 1 baterie de teste psihologice (NEPSY);
- kituri de dezvoltare a motricității;
- dispozitive de stimulare senzorială;
- 1 microbuz școlar destinat elevilor navetiști și celor cu dificultăți locomotorii.

Softuri și platforme educaționale:

- TARA – Software de învățare și evaluare a copiilor cu CES (dedicat copiilor surzi, hipoacuzici și cu deficiențe mentale);
- Tara V2015 – neuroeducație și intervenții terapeutice specifice în tulburările de spectru autist;
- LOGOPEDIX – soft profesional de logopedie;
- TIMLOGO – platformă de logopedie online omologată de Ministerul Educației Naționale;
- VIVA SCIM – platforma informatică a școlii (destinată personalului școlii);
- G Suite for Education – instrumente digitale gratuite pentru activitățile desfășurate online cu elevii (Google Classroom – platforma pe care ne desfășurăm activitățile online).

Proiecte și parteneriate. De-a lungul anilor am implementat mai multe proiecte, în parteneriat cu instituții ale statului (autorități publice locale, unități de învățământ, ISJ Sălaj, ISU „Porolissum” Sălaj,

IPJ Sălaj, instituții de cultură și religioase etc.) și organizații ce activează în domeniul dizabilității (Asociația Prader Willi din România, Asociația Plai Transilvan). Ne-am conjugat eforturile pentru a înlătura măcar parțial barierele care împiedică persoanele cu dizabilități să se bucure de aceleași drepturi în societate ca și restul populației.

În loc de concluzie. Deși drumul pe care îl mai avem de parcurs este lung și pe alocuri anevoios, nădăjduim că vom putea valorifica la maximum anumite inițiative pozitive

care există deja. Dincolo de mesaje, dezbateri, strategii este nevoie de aplicarea unor măsuri concrete și coerente care să faciliteze incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, este nevoie de acțiune. Și stă în puterea fiecăruia dintre noi să schimbăm atitudinea comunității cu privire la persoanele cu dizabilități. Așadar, dragă cititorule, fii solidar cu noi în a crea o lume mai bună, mai tolerantă și mai prietenoasă pentru cei speciali ai noștri!

COLABORAREA INTERINSTITUȚIONALĂ

COLABORAREA INTERINSTITUȚIONALĂ – O PROVOCARE ACCEPTATĂ

Director, prof. Amalia-Raluca Sabău

C.Ș.E.I. „Speranța” Zalău activează în sfera instruirii, educării, recuperării și integrării sociale a copiilor și tinerilor cu dizabilități. Buna funcționare a școlii nu depinde însă doar de eficiența managementului intern, ci și de relațiile constructive dezvoltate de-a lungul timpului cu diferite instituții ale statului, cu unități conexe ale învățământului preuniversitar, cu operatori economici, cu organizații neguvernamentale.

Activitățile specifice procesului de învățământ se desfășoară sub îndrumarea și coordonarea Inspectoratului Școlar Județean Sălaj, respectiv a Ministerului Educației, care asigură și fondurile necesare pentru plata salariilor și pentru bursele elevilor din învățământul profesional.

Pentru orientarea școlară și profesională a elevilor, dar și în activitățile educativ-recuperative colaborăm cu Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională Sălaj, cu Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului și cu alte unități de învățământ.

O îndeaproape colaborare avem cu Consiliul Județean Sălaj, instituția care ne asigură fondurile necesare funcționării școlii, dezvoltării bazei materiale și plății drepturilor financiare ale elevilor. Consiliul are desemnați reprezentanți în Consiliul de administrație al școlii și în Comisia de Evaluare și Asigurare a Calității.

În contextul epidemiologic cauzat de virusul SarsCov2, școala a fost nevoită să se adapteze și să-și mute activitățile educativ-recuperative în mediul online. Prin urmare, la începutul anului școlar, Consiliul Județean ne-a aprobat suma de 87650 lei necesară pentru achiziția de echipamente IT. Totodată ne-a sprijinit în scrierea proiectului „Șanse reale la educația on-line pentru elevii cu dizabilități” care se află în faza de evaluare pe Programul Operațional Competitivitate.

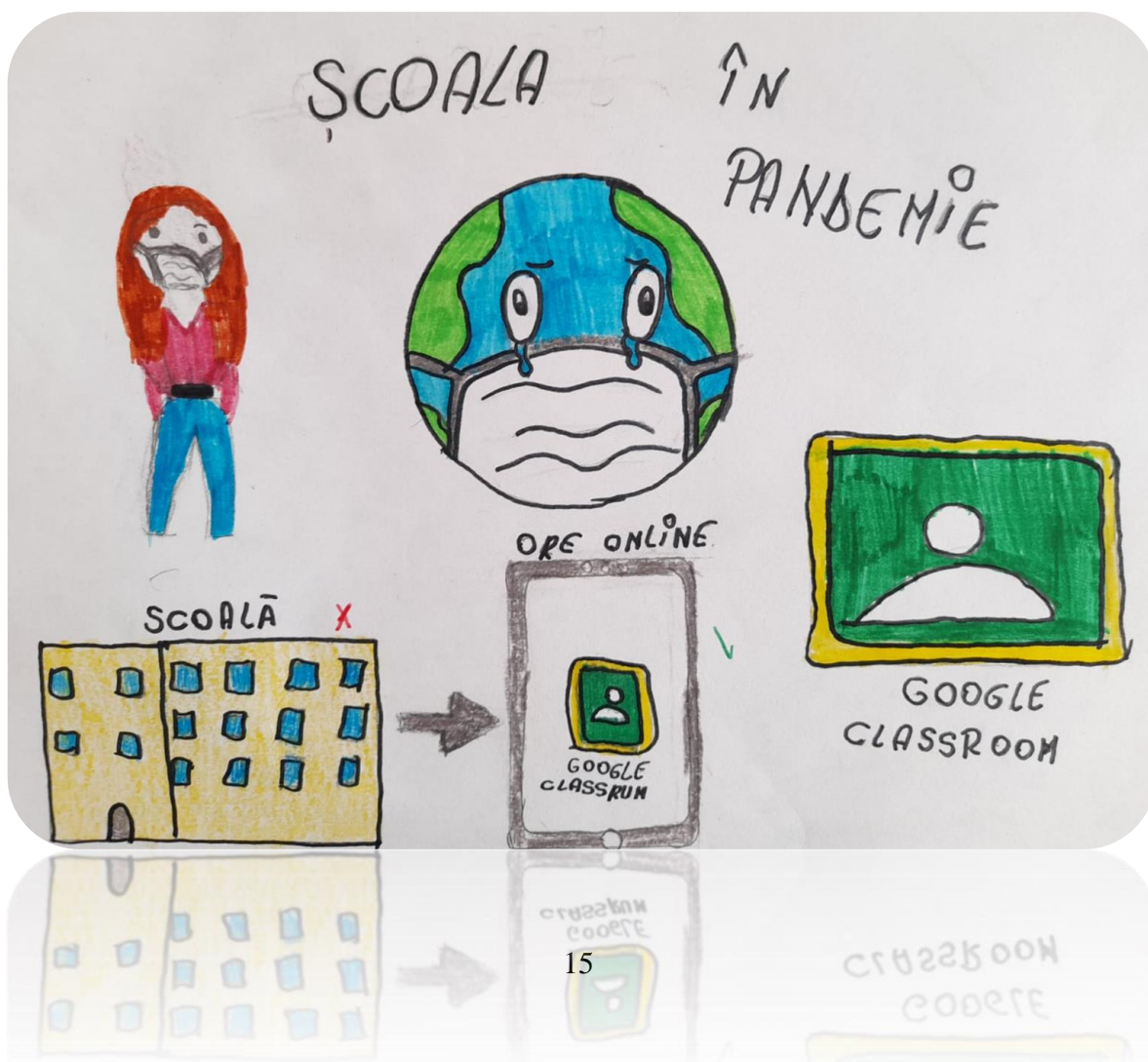
Începând cu acest an școlar, Consiliul Județean Sălaj, pe lângă sumele alocate plății cazarmamentului și alocației de hrană, ne-a asigurat și suma necesară burselor de ajutor social, în cuantum de 150 lei/lună/elev.

O problemă cu care ne confruntăm de mult timp este cea a spațiului. Deși, la începutul acestui an școlar, Consiliul Județean Sălaj ne-a mai alocat spații suplimentare, acestea nu sunt suficiente și

adevurate desfășurării activităților școlare. Funcționarea claselor în două locații diferite, respectiv în 3 clădiri, reprezintă o adevărată provocare pentru managementul instituțional. În prezent, în urma mai multor întâlniri ale conducerii C.Ș.E.I. „Speranța” Zalău cu reprezentanți ai Consiliului Județean începe să se contureze o soluție fezabilă pentru rezolvarea acestei probleme. Ne dorim o școală nouă, construită conform standardelor europene, în care elevii noștri să beneficieze de oportunități de învățare personalizate care să le valorifice la maximum potențialul și să contribuie la integrarea lor în comunitate.

Suntem convinși că toate demersurile noastre nu vor fi zadarnice și că, în colaborare cu Consiliul Județean Sălaj și alți factori de decizie, vom identifica și valorifica oportunitățile de finanțare existente pentru ca elevii din Municipiul Zalău și din alte localități ale județului Sălaj să poată beneficia de educația și terapiile de care au nevoie în vederea integrării lor în comunitate. Solidari și acționând împreună vom reuși să depășim barierele și să readucem speranța în sufletele elevilor noștri speciali, ale părinților acestora și, nu în ultimul rând, ale personalului C.Ș.E.I. „Speranța” Zalău.

COLABORAREA INSTITUȚIONALĂ-PROIECTE, DEZVOLTARE, FORMARE

Conf. univ. dr. Carolina Bodea Hațegan, Departamentul de Psihopedagogie specială, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai/Președinte A.S.T.T.L.R.

Lect. asociat Dr. Dorina Anca Talaș, Departamentul de Psihopedagogie specială, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai/Vicepreședinte A.S.T.T.L.R.

În ultimii ani, datorită schimbărilor majore din sistemul de învățământ, a apărut nevoia colaborării între unitățile de învățământ și alte instituții guvernamentale sau non-guvernamentale care oferă expertiză în diferite domenii. În fiecare unitate de învățământ se derulează multiple parteneriate cu scopul de a facilita schimbul de experiențe profesionale, care să vină în sprijinul beneficiarilor direcți.

Formarea inițială, la nivel licență, în cazul nostru prin intermediul specializării de *Psihopedagogie specială*, atât la forma de învățământ de zi, cât și la forma de învățământ la distanță, dublată de formarea la nivel masterat prin cele două programe ale Departamentului de Psihopedagogie specială, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai, programul masteral *Terapia limbajului și Audiologie Educațională* și programul masteral *Management, consiliere și asistență psihopedagogică în instituțiile incluzive* oferă școlilor speciale profesioniști pregătiți în domeniul psihopedagogiei speciale, profesioniști cu care ne mândrim și a căror

cunoștințe teoretice și competențe practice se materializează la nivelul instituțiilor de învățământ unde profesează la finele ciclului de formare inițială și devin modele de bună practică pentru întreg domeniul.

O însemnată parte din corpul profesoral al Centrului Școlar pentru Educație Incluzivă "Speranța", Zalău, Sălaj se află în această situație, aceea de a fi urmat cursurile de formare atât la nivel licență, cât și la nivel masteral, în cadrul Departamentului de Psihopedagogie specială, aspect cu care ne mândrim și pe care îl considerăm de subliniat, printr-un material adresat Revistei Instituției - DIVERSITATE.

Desigur că relația noastră de colaborare este una intensă, atât în ceea ce privește transferul cunoștințelor transmise înspre practică, cât și în ceea ce privește susținerea practicii pedagogice a studenților și masteranzilor Departamentului de Psihopedagogie Specială, precum și prin derularea unor studii și cercetări, atât în cadrul programelor de formare continuă, programe postuniversitare, programul pentru pregătirea

obținerii gradului didactic I, dar și în vederea publicării de material de specialitate.

Dintre lucrările de gradul I pe care le-am coordonat la nivelul Centrului Școlar pentru Educație Incluzivă "Speranța" Zalău, Sălaj menționăm:

- „Evaluare și intervenție logopedică în contextul întârzierii în dezvoltarea limbajului”, lucrare, elaborată de profesor psihopedagog Mitrașcă-Câmpan (Moșneag) Florentina Mihaela (2019-2021).

- „Particularități ale achiziției limbajului la elevii cu dizabilități intelectuale”, elaborată de profesor educator Man Ioana (2019-2021).

- „Modalități și tehnici specifice de abordare a limbajului și a comunicării în contextul dizabilității intelectuale severe”, elaborată de profesor psihopedagog Pop Iulia Emanuela (2018-2020).

O altă direcție de colaborare este cea prin intermediul Asociației Specialiștilor în Terapia Tulburărilor de Limbaj din România (A.S.T.T.L.R.), organism care s-a înființat în anul 2011 și a devenit membră a CPLOL (Comité Permanent de Liaison des Orthophonistes/Logopèdes de l'Union Européenne Standing Liaison Committee of E.U. Speech and Language Therapists and Logopedists) în data de 22 octombrie 2011, membru IALP-International Association of Communication Sciences and Disorders în 2016 (<https://ialpasoc.info/affiliate-societies/>) și

membru fondator ESLA (European Speech and Language Therapy ASSOCIATIONS-<https://eslaeurope.eu/>) în data de 6 martie 2021.

Unul dintre obiectivele organismelor internaționale enumerate mai sus și A.S.T.T.L.R. este tocmai promovarea și protejarea profesiei, inclusiv prin respectarea standardelor europene privind profilul ocupațional al specialiștilor în terapia tulburărilor de limbaj (logopezi). Îndeplinirea acestui obiectiv nu s-ar fi putut concretiza în absența sprijinului și suportului profesioniștilor practicieni, care au înțeles importanța unui astfel de organism profesional și care au sprijinit întotdeauna demersurile asociației.

Dintre cadrele didactice de la nivelul Centrului Școlar pentru Educație Incluzivă "Speranța", Zalău, Sălaj implicate activ în vederea susținerii comunității logopezilor din țară menționăm: profesor logoped Antonela Chezan, profesor psihopedagog Pop Iulia Emanuela, profesor psihopedagog Laura Țurcaș, profesor psihopedagog Pop Crina Ramona, profesor psihopedagog Pop Cristina.

A.S.T.T.L.R. a fost partener în mai multe proiecte internaționale la care au participat membri ai asociației parte a corpului profesional din cadrul Centrului Școlar pentru Educație Incluzivă "Speranța", Zalău, Sălaj.

Cele mai reprezentative proiecte sunt:

-Proiectul Erasmus+ "Links-Logopedists Interact

for New Knowledge and Skills”, 23-01.08.2019, Kranevo, Bulgaria,” 2018-2-BG01-KA105-048115, proiect coordonat de asociația “Youth movement for development of the rural areas in Bulgaria”, /YMDRAB, 2019.

-Proiectul Erasmus+ KA 2 Strategic ‘TALK - Language and literacy curriculum for pre-schoolers and school-age children: a programme to improve inclusion, scholastic achievement and social well-being (TALKCHIL)’, n° 2017-1- IT02-KA201- 036596

-Proiectul Erasmus+”We can too”, 2016-1-BG01-KA105-023222, proiect coordonat de asociația “Youth movement for development of the rural areas in Bulgaria”, /YMDRAB, 29.07.2016-07.08.2016.

-Proiectul Erasmus+”The Magic to Communicate”, 2015-1-BG01-KA105-013472, proiect coordonat de asociația “Youth movement for development of the rural areas in Bulgaria”, /YMDRAB, 2015.

-Proiectul Erasmus+ “Bridges for ideas and practices”,2014-1-BG01-KA105-000249, proiect coordonat de Asociația “Youth movement for development of the rural areas in Bulgaria” /YMDRAB. August 2014.

- Proiectul “Youth in Action”- Programme of the European Commission, administered in Bulgaria by National Center “European Youth Programmes and Initiatives”-Let me be one of you!, proiect coordonat de asociația “Youth movement for development of the rural areas in Bulgaria” /YMDRAB , Iulie, 2013.

Fig. 1. Membrii echipei de proiect

Erasmus+”The Magic to Communicate”, 2015

Toți membrii echipei care a participat în cadrul proiectelor europene și-au dezvoltat competențele cheie (comunicarea într-o limbă maternă, comunicarea în limbi străine, competențele matematice și competențele de bază în științe și tehnologii, competențele digitale, de a învăța să înveți, competențele sociale și civice, spiritul de inițiativă și antreprenariat precum și sensibilizarea și exprimare a culturală) și au transmis mai departe colegilor cunoștințele acumulate în cadrul cursurilor de formare.

Profesorii logopezi, psihopedagogi și educatori din întreaga țară și din Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă, ”Speranța”, Zalău, Sălaj au participat la manifestările științifice organizate la nivel național și internațional sub cupola Departamentului de Psihopedagogie specială, în parteneriat cu A.S.T.T.L.R. și alte instituții, care aduc în prim plan teme de actualitate bazate pe dovezi științifice și cele mai

noi resurse utilizate în domeniul terapiei tulburărilor de limbaj și comunicare la nivel internațional. Dintre acestea menționăm:

-Conferința Națională cu participare Internațională-Terapia Tulburărilor de Limbaj și comunicare-resurse materiale și virtuale/ Speech and language therapy-material and virtual resources, organizatori UBB- Departamentul de Psihopedagogie specială, A.S.T.T.L.R., 27 februarie 2021, derulată online.

-Workshop-ul-Webinar Național cu participare internațională-Procesul Terapeutic Prevenție. Recomandări. Proceduri/ Therapeutic Process Prevention. Recommendations. Procedures, organizatori UBB- Departamentul de Psihopedagogie specială, A.S.T.T.L.R., 5 septembrie 2020, derulat online.

-Workshop-ul-Webinar - Evaluarea logopedică-aplicații practice, organizatori UBB- Departamentul de Psihopedagogie specială, A.S.T.T.L.R., 20.06.2020, derulat online.

-Workshop-ul- Webinar- Evaluarea logopedică online, organizatori UBB- Departamentul de Psihopedagogie specială, A.S.T.T.L.R., 23.05.2020, derulat online.

-Workshop-ul- Webinar- Terapia logopedică online: oportunități și provocări, organizatori A.S.T.T.L.R., 02.05.2020, derulat online.

-Workshop-ul- Webinar- M-CHAT - instrument de screening în contextul TSA, organizatori A.S.T.T.L.R., 02.04.2020, derulat online.

-Workshop-ul- Modele Teoretice și practice în terapia tulburărilor de limbaj și comunicare,

organizatori A.S.T.T.L.R. și USAMV, 22.02.2020, Cluj-Napoca.

-Conferința-Terapia Tulburărilor de limbaj-implicații psiho-educative, organizatori: A.S.T.T.L.R., UBB- Departamentul de Psihopedagogie specială și USAMV, 12 octombrie, 2019.

-Conferința-Multiplier Event pentru Proiectul TALK- An early assessment of language skills and literacy/Evaluarea timpurie a limbajului oral și a abilităților de scris-8 iunie. 2019, organizată în Cluj-Napoca, organizatori A.S.T.T.L.R. și USAMV.

-Workshop-ul- European Day of Speech and Language Therapy Autism; Communication Makes All The Pieces Connect, 9 martie 2019, workshop organizat de A.S.T.T.L.R. și USAMV, sub egida C.P.L.O.L.

-Conferința Națională Prevenția în contextul tulburărilor de scris-citit, organizată în Cluj-Napoca, 06 Octombrie 2018, organizatori, A.S.T.T.L.R. și USAMV.

-Conferința Națională-Tulburările de voce și tulburările de vorbire. Prevenție, Diagnostic și Intervenție, organizată în data de 27.04.2018, UBB, Departamentul de Psihopedagogie specială, A.S.T.T.L.R. și SRF.

-Conferința Națională –Interferențe teoretico-practice în terapia tulburărilor de limbaj oral și scris. Modele de bună practică, organizată în data de 17 Iunie 2017, UBB, Departamentul de Psihopedagogie specială, A.S.T.T.L.R. și Cochlear.

-Conferința Națională-Abordări terapeutice în contextul recuperării neuro-psiomotorii la copilul mic, Ediția a II-a, 16.06.2016, organizatori: Consiliul Județean Cluj-Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului-Centrul Comunitar Județean, A.S.T.T.L.R., ATU Consulting, Colegiul Psihologilor din România, Colegiul Medicilor din România, Asociația Română de Psihoterapie Pozitivă, UBB-FSPAC.

În cadrul acestor evenimente au fost susținute următoarele materiale, din partea Centrul Școlar pentru Educație Incluzivă, ”Speranța”, Zalău, Sălaj:

- Online Assessment in the Context of Hearing Impairments (cochlear implantation)/Evaluarea on-line în contextul dizabilității auditive (implant cohlear)- prof. logoped **Antonela CHEZAN**.
- Caracteristici funcționale și modele de intervenție în abordarea apraxiei verbale la copii (CAS)/Functional features and intervention models in children verbal apraxia (CAS)- Prof. logoped **Antonela CHEZAN**.
- Exemple de bune practici în terapia limbajului la copiii cu implant cohlear- **prof. logoped Adela GÂLGĂU, CJRAE Sălaj; prof. logoped Antonela CHEZAN, CSEI Șimleu-Silvaniei/”Structura Speranța” Zalău.**

Numărul mare al celor prezenți la toate aceste mai sus menționate evenimente subliniază atât calitatea manifestărilor științifice prin prezentările susținute, dar mai ales nevoia

de formare continuă a cadrelor didactice și terapeuților, în raport atât cu specificul tot mai diferit al cazurilor, precum și cu situația pandemică prin care trece lumea întreagă.

Anul 2020 a marcat începutul unei noi ere de predare în învățământ datorită pandemiei COVID-19 iar digitalizarea educației s-a realizat într-un ritm foarte alert (Bodea Hațegan, Talaș, 2020). Dificultățile care apar la nivelul învățământului și în special la nivelul desfășurării terapiei limbajului accentuează importanța colaborării interinstituționale, în vederea identificării și soluționării optime a tuturor problemelor. Prin urmare, considerăm că avem direcții noi de abordat împreună, direcții pe care, în mod cert, cu dăruire și competențe profesionale înalte, le vom parcurge, iar rezultatele muncii împreună vor fi aduse și în prim planul comunității de specialiști din întreaga țară.

Rezultatele obținute în urma studiilor derulate pot fi publicate atât ca materiale-carte, cât și ca articole de specialitate cu sprijinul Departamentului de Psihopedagogie specială și A.S.T.T.L.R. La nivelul *Revistei Române de Terapia Tulburărilor de Limbaj și Comunicare-RRTTLC* se publică materiale de specialitate logopedică, în limba română, primând publicarea studiilor și cercetărilor a căror rezultate pot contribui la creșterea științifică a domeniului și practicii din sfera tulburărilor de limbaj și comunicare din țară.

În încheiere, mulțumim pentru invitația de a ne adresa cititorilor revistei DIVERSITATE, corpului profesoral din cadrul Centrului Școlar pentru Educație Incluzivă, ”Speranța”, Zalău, Sălaj. Sperăm ca acest moment de aducere aminte să fie unul care să ne asigure noi oportunități și motivații de colaborare.

Dorim succes revistei școlare și tuturor celor care contribuie la apariția acesteia!

Referințe:

1. Bodea Hațegan, C., Talaș, D. (2020). Ghid Practic de Organizare a Activităților Online, Colecția Terapia Tulburărilor de Limbaj și de tulburărilor de limbaj prin intermediul proiectului ERASMUS + „LINKS–Logopedists Interact for New Knowledge and Skills”, Vol V/2019, Nr 2, ASTTLR, Cluj-Napoca, p.3-7, DOI: 10.26744/rrttlc.2019.5.2.02

comunicare, Presa Universitară Clujeană, p. 115, ISBN:978-606-37-0978-4,

www.editura.ubbcluj.ro/bd/ebooks/pdf/2829.pdf

2. Bodea Hațegan, C. (2019). TALK - Language and literacy curriculum for pre-schoolers and school-age children: a programme to improve inclusion, scholastic achievement and social well-being (TALKCHIL), în Revista Română de Terapia Tulburărilor de Limbaj și Comunicare-RRTTLC, V/2019, Nr. 1, ASTTLR, Cluj-Napoca, p.3-7, DOI: 10.26744/rrttlc.2019.5.1.02

3. Talaș D. (2019), Dezvoltarea competențelor profesionale ale specialiștilor în terapia

4. <https://www.asttlr.ro/>

5. <http://psihoped.psiedu.ubbcluj.ro/>

6. <https://www.rrttlc.ro/>

ASOCIAȚIA PLAI TRANSILVAN

Ioana Daniela Sabău, președinte

Din 2013, de când a luat ființă Asociația Plai Transilvan (A.P.T.), aducem împreună oameni ce împărtășesc viziunea unei lumi mai bune, oameni cu idei creative și cu acțiuni responsabile pentru comunitate și mediul înconjurător. Credem că prin educație și cultură putem schimba lumea în bine, fiindcă ne pasă de cei de lângă noi, dar și de mediul înconjurător.

Încă de la început ne-am dorit să fim membri activi ai societății civile și să răspundem cât mai bine provocărilor lumii contemporane. De aceea ne-am alocat resursele și am valorificat cunoștințele și specializările membrilor asociației în patru domenii cheie: educațional, social, cultural și de mediu.

Sediul asociației este în Oradea, dar de-a lungul timpului am implementat proiecte educaționale, culturale și de mediu în mai multe județe ale României, cu preponderență în Bihor, Sălaj și Bistrița-Năsăud. Totodată, am implementat proiecte și în parteneriat cu ONG-uri din alte țări europene, precum Grecia și Islanda.

Beneficiarii noștri sunt: copiii și tinerii din grupuri vulnerabile, părinți de copii speciali, elevi din învățământul preuniversitar, cadre didactice, oameni iubitori ai tradițiilor și obiceiurilor românești, comunitatea locală.

Echipa A.P.T. este formată din oameni cu o bună pregătire profesională, având studii dintre cele mai variate (psihologie, psihopedagogie specială, teologie, drept, economie, managementul de proiect etc.) și care activează în mai multe domenii de activitate: învățământ, mediul privat, societatea civilă. Toți sunt buni profesioniști ce își conjugă competențele și efortul pentru a genera soluții fezabile la o parte din problemele cu care se confruntă societatea actuală.

Toate proiectele asociației au răspuns anumitor nevoi identificate la nivel comunitar. Amintim aici proiectele de impact ale A.P.T. care au fost desfășurate în parteneriat cu centrele școlare pentru educație incluzivă din județul Sălaj:

- „Solidari pentru o lume mai bună”, proiect finanțat prin granturile SEE 2009-2014, în cadrul Fondului ONG în România și implementat în parteneriat cu Asociația Apostoli, Grecia și CȘEI Șimleu-Silvaniei, în perioada mai – decembrie 2015.

Dintre rezultatele proiectului menționăm: 12 copii cu dizabilități ajutați în procesul de integrare în școală și comunitate, 17 părinți și asistenți personali sprijiniți, 109 copii cu

dizabilități care au ajuns să beneficieze de dotările achiziționate prin proiect, 12 săli de clasă dotate cu materiale educaționale (pictograme, hărți, cărți senzoriale etc.), o echipă de voluntari formată și instruită prin proiect, ghidul „Părinți de copii speciali” elaborat și distribuit în comunitate etc.

„Voluntarii în acțiune” – proiect caritabil și de voluntariat demarat în anul 2014 și care a continuat an de

an până în prezent. În cadrul acestui proiect, 100 de copii și tineri din grupuri defavorizate au primit în dar îmbrăcăminte, încălțăminte, produse de igienă personală și jucării; 69 de familii cu venit redus au primit pachete cu alimente; Școala Urmeniș (BN) a fost dotată cu jocuri educative. Cu această ocazie, asociația și-a consolidat și mărit echipa de voluntari.

„Mărțișor pentru Speranța” – proiect caritabil ce a vizat colectarea de fonduri necesare sprijinirii copiilor din medii defavorizate, prin organizarea anumitor târguri cu mărțișoare.

-Concursul regional „Peretele prieteniei” inclus în CAERI 2017 și derulat în anii 2017 și 2018, a oferit preșcolărilor și elevilor din județele Sălaj, Cluj, Satu Mare și Călărași oportunitatea de a fi protagoniștii creării unei comunități tolerante și prietenoase, în care copiii cu

dizabilități să se simtă acceptați și valorizați.

- „Solidaritate între artă și dizabilitate” – un proiect ce aduce împreună creativitatea, emoția, diversitatea, empatia, umanitatea și le pune în slujba copiilor speciali de lângă noi. Scopul a fost acela de a sensibiliza și implica activ comunitatea în egalizarea șanselor copiilor cu dizabilități.

Implementarea acestor proiecte se datorează bunei colaborări pe care o avem cu C.Ș.E.I. Speranța Zalău și cu C.Ș.E.I. Șimleu Silvaniei. Împreună,

încercăm să conturăm pentru copiii și tinerii cu dizabilități acea comunitate care să-i accepte, să-i integreze și să le ofere experiențe faine de viață.

Suntem optimiști, motivați, avem sprijinul echipei de voluntari! Prin urmare, vom continua să fim schimbarea pe care vrem să o vedem în lume.

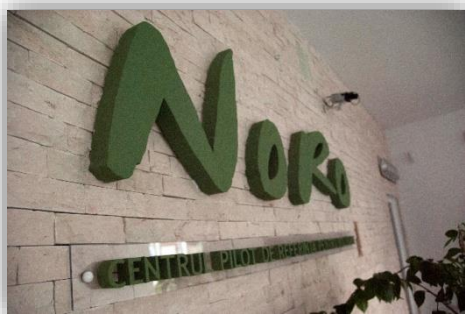
ASOCIAȚIA PRADER WILLI DIN ROMÂNIA

Dorica Dan, președinte

Asociația Prader Willi din România s-a înființat în mai 2003 din dorința de a reuni eforturile pacienților, specialiștilor și familiilor pentru a asigura o viață mai bună persoanelor cu dizabilități produse de boli rare din România.

La 16 Octombrie 2005 s-a deschis Centrul de Informare pentru Boli Genetice Rare. Este primul centru resursă pentru pacienții cu boli rare, familiile acestora și specialiștii implicați în diagnosticarea și managementul acestor boli.

În iunie 2011 a deschis Centrul Pilot de Referință pentru Boli Rare – NoRo, la Zalău destinat, pacienților cu boli rare care

necesită îngrijire specializată și personalizată. Activitatea Centrului NoRo se bazează pe conceptul de îngrijire integrată: abordarea complexă a beneficiarilor, implicând dimensiunea medicală, socială și comportamentală. Sunt implicați specialiști angajați și voluntari dintr-o paletă largă de specialități:

medici, psihologi, asistenți sociali, terapeuți și educatori.

Din anul 2017 Centrul Pilot de Referință pentru Boli Rare NoRo Zalău a fost acreditat drept Centru de Expertiză pentru boli rare în domeniul, boli rare și boli din spectrul autist conform prevederilor din ordinul nr. 540/2016 și a fost acceptat ca parte integrantă a rețelei naționale RONMCA ID în Rețeaua Europeană de Referință ITHACA (RER pentru malformații congenitale și dizabilități intelectuale rare).

În anul 2020 Asociația Prader Willi din România în parteneriat cu Alianța Națională pentru Boli Rare au lansat platforma Centrul NoRo online – www.centrulnoro.ro – pentru extinderea serviciilor Centrului NoRo în mediul online. Proiectul a avut ca obiective inițierea unei rețele de resurse pentru pacienții cu boli rare, transferând o parte din serviciile centrului NoRo în mediul online.

Servicii APWR

Servicii sociale licențiate:

- ✓ Centru de zi pentru recuperarea copiilor afectați de boli rare și din spectrul autist;
- ✓ Centru de recuperare și reabilitare NoRo;
- ✓ Centrul de pregătire pentru o viață independentă „Probă de zbor”.

Servicii medicale prin ambulatoriul de specialitate

NoRo:

- ✓ Cabinet de psihiatrie pediatrică;
- ✓ Cabinet de genetică medicală/pediatrie.

Serviciu de informare și consiliere:

- ✓ Help – Line NoRo

RUBRICA SPECIALISTULUI

PĂRINȚII ȘI DEPENDENȚA DE ECRAN A COPIILOR

Olimpia - Dorina Platon, Medic Primar Psihiatrie Pediatrică

„Nu copiii sunt vinovați pentru timpul prea mult petrecut pe ecran!”

În ultima perioadă, ceea ce am întâlnit foarte frecvent, atât la părinții care veneau la cabinet cu copiii lor pentru diverse probleme, cât și la părinții (prieteni, colegi) cu care mă întâlneam întâmplător, am constatat aceeași problemă, care ridică multe semne de întrebare: „ - Ce să fac cu copilul meu care stă prea mult pe ecran?”

Ceea ce am încercat să le transmit acestor părinți îngrijorați, este că nu e sănătos să dăm vina pe copii pentru timpul petrecut pe ecran. Acest timp fiecare copil îl folosește în mod diferit: unii socializează prin intermediul diverselor aplicații; unii se joacă jocuri; alții citesc diverse articole de interes pentru ei (dar calea internetului nu este cea mai potrivită pentru a afla adevărul – ei având nevoie să fie ghidați atunci când vor să afle răspuns la o întrebare). Îmi vine în minte acum o problemă mult dezbătută în mass-media, despre introducerea educației sexuale în școli. Acest lucru este mult mai benefic pentru adolescenți decât de a afla/citi diverse articole pe internet care pot crea confuzie. Părerea mea este că educația sexuală ar fi cel mai indicat și mai sănătos să fie discutată între părinți și copii/adolescenți, dar cum bine știm că în ultimii ani comunicarea dintre părinți și copii/adolescenți a avut mult de suferit, și are multe „breșe”, atunci subiecte importante pentru dezvoltarea psihică e bine să fie făcute/dezbătute într-un mediu structurat/ sigur

cum este școala. Revenind la problema părinților din ultima perioadă, tot mai mulți dintre ei sunt îngrijorați de faptul că copiii lor ar putea deveni dependenți de ecranele lor. În timpul pandemiei de Covid-19 situația nu a făcut decât să înrăutățească acest fapt.

Un studiu din 2021 realizat de Bontaina Zemrani și colegii au constatat că timpul petrecut pe ecrane în timpul carantinării pandemice a crescut cu 4,8 ore pe zi pentru toți copiii și la 3 luni după blocarea inițială, 37% dintre copii își petreceau în continuare cea mai mare parte a timpului în fața ecranelor.

„Dependența de jocuri video” a fost clasificată ca „condiție pentru studii suplimentare” în cel mai recent volum al DSM-5 (Ghidul de diagnostic al Asociației Americane de Psihiatrie). Cunoscut oficial sub numele de „Tulburare de joc pe Internet” se pare că este mai frecventă la băieții adolescenți, și este inclusă în mod oficial în DSM ca o boală. Întrebarea care se ridică este, dacă dificultatea pe care o au copiii și adulții de a sta departe de ecranele lor constă în tehnologie și nu în persoană?

Adam Alter, autorul cărții „Irresistible” pune vina pe companiile de tehnologie, pentru utilizarea compulsivă a ecranului, și spune că nu ar trebui să dăm vina pe copiii noștri pentru prea mult timp petrecut pe ecrane. În carte autorul vine cu argumente convingătoare prin care arată

cum marile companii tehnologice stăpânesc principiile psihologice care ne determină să rămânem pe ecrane cât mai mult posibil. O teorie ar fi „cu cât suntem mai lipiți de ecrane, cu atât câștigă mai mulți bani” astfel se mută accentul de la jucător la joc.

Perspectiva asupra psihologiei afacerilor bazate pe ecran este remarcabilă dar și înspăimântătoare. Companiile de tehnologie nu realizează **responsabilitatea lor** pentru un comportament problematic extins. Am constatat că în ultima perioadă în toate domeniile de activitate (alimentar, tehnologic, mass-media etc.) primează banii în defavoarea sănătății fizice și psihice. Acest lucru este la nivel de societate care are repercusiuni atât la nivelul familiei și individului în sine.

În discuțiile din cabinet cu copiii și adolescenții am ajuns să constat că la baza problemelor sunt aceleași nevoi care nu sunt satisfăcute: de a fi văzuți, auziți, apreciați, de a fi iubiți, de a se simți în siguranță. Copiii au nevoie să petreacă timp jucându-se, creând, experimentând natura și construind relații. Pentru a putea funcționa copiii caută să-și satisfacă nevoile și soluția o găsesc în ecrane, mai ales în perioada pandemiei Covid.

Cine este responsabil pentru protejarea copiilor? În multe privințe nu sunt companiile media. Depinde de părinți să identifice, să afle mai multe despre ceea ce fac copiii lor cu ecranele, să înțeleagă mai bine avantajele și dezavantajele timpului petrecut în fața

ecranelor și să modeleze un echilibru între timpul petrecut cu dispozitive și restul vieții lor. Așa cum suntem responsabili cu nutriția și bunăstarea fizică a copiilor noștri, jucăm rolul cheie în echilibrarea timpului lor de ecranare, cu alte activități, stabilirea limitelor, păstrarea lor în siguranță online.

Pandemia Covid-19 a accentuat și mai mult relația cu ecranele a copiilor și astfel a dat naștere la o nouă generație de copii: GENERAȚIA C sau „Generația Covid”, „Generația Conectată”. Unii experți sugerează că membrii generației C vor avea mai mult șanse să se autoizoleze, vor prefera munca de acasă și se vor baza foarte mult pe ecrane, adică utilizarea ecranului să devină de la opțională la indispensabilă (așa cum bine vedem copiii care sunt în parc, în grupuri, dar fiecare stă conectat la telefonul său; sunt situații în care membrii familiilor vorbesc prin intermediul ecranelor deși sunt la o distanță de o cameră!).

Nu este realist să ne așteptăm ca creierul să se adapteze la stimulare intensă și artificială pe care nu a fost niciodată menit să o facă. Creierul copilului este în continuă dezvoltare și nu ne putem aștepta ca un copil cu lobul frontal în curs de dezvoltare să-și controleze singur timpul pe ecrane, acest lucru fiind atribuit părinților/adulților din viața lor.

„Părinții sunt pe scaunul șoferului”

Concluzie: Ne confruntăm cu o criză de sănătate mintală care ar putea avea consecințe sociale grave pentru următorii ani!!

ARTICOLE DE SPECIALITATE

CARACTERISTICILE ADOLESCENȚILOR ȘI TINERILOR CU ADHD CARE ÎNSTRĂINEAZĂ SAU ABUZEAZĂ DE MEDICAȚIA PRESCRISĂ – REACTION PAPER

prof. Alexandra- Lavinia Iepure

În realizarea acestei lucrări am folosit datele apărute în articolul : “Characteristics of Adolescents and Young Adults With ADHD Who Divert or Misuse Their Prescribed Medications” editat de TIMOTHY E. WILENS, M.D., MARTIN GIGNAC, M.D., ALLISON SWEZEY, B.A., MICHAEL C. MONUTEAUX, SC.D., AND JOSEPH BIEDERMAN, M.D. , articol publicat în American Academy of Child and Adolescent Psychiatry 2006.

Ipoteza articolului

1. Puțini subiecți cu ADHD recurg la înstrăinare sau abuz de medicamente.

Date anamnestice

Se știe foarte puține lucruri despre riscurile și caracteristicile pacienților cu ADHD (deficit de atenție sau hiperactivitate), care înstrăinează sau abuzează de medicația prescrisă.

În urma unui studiu de 10 ani asupra tinerilor cu ADHD, autorii au evaluat înstrăinarea sau abuzul de medicamente doar la sfârșitul acestei perioade.

Concluziile articolului

Datele indică faptul că majoritatea subiecților cu ADHD, mai ales cei fără probleme legate de

folosirea medicației, o folosesc în mod adecvat. Ceea ce au descoperit autorii, sugerează importanța unei monitorizări a persoanelor cu ADHD și problemelor de comportament ale acestora în ceea ce privește folosirea medicamentelor și alegerea cu atenție a produselor cu probabilitate scăzută de înstrăinare sau de abuz în acest grup.

Medicamentele ‘methylphenidate’ (MPH) și amfetamina sunt printre primele produse în tratarea copiilor și adolescenților cu ADHD. În ciuda documentării foarte bune legate de siguranță (Greenhill et al., 2002; Wilens și Spencer, 2000), raportarea sau folosirea improprie a stimulentele medicamentoase continuă să crească (Drug Enforcement Administration, 1995; Garland, 1998; Jaffe, 1991; Klein-Schwartz and McGrath, 2003; McCabe et al., 2005; Poulin, 2001; Upadhyaya et al., 2005).

Înstrăinarea constă, de obicei, în transferul de medicamente de la un pacient pentru care acestea sunt prescrise, la un pacient fără diagnostic cu ADHD, acesta din urmă luând în doze mai mari, abuzând de medicamente pentru a atinge euforia și combinarea stimulentele cu droguri ilegale sau alcool (Drug Enforcement

Administration, 1995; Klein-Schwartz and McGrath, 2003).

Există informații limitate legate de folosirea inadecvată a stimulentele și în ceea ce privește amploarea problemei și a caracteristicilor de abuz la persoanele cărora le sunt prescrise. Musser et al. (1998) a intervievat 165 de copii cu ADHD care răspund la 'methylphenidate' MPH pentru a evalua diversiunea.

Autorii au raportat că 16% dintre copii au fost abordați în vederea vânzării sau pur și simplu predării medicamentelor prescrise pentru ei; de asemenea, ratele actuale de înstrăinare nu au fost raportate (Musser et al., 1998).

Marsh et al. (2000), folosind o retrospectivă de revizuire a graficelor medicale cu 240 de adolescenți cu ADHD, a raportat că 12% au folosit greșit MPH, chiar dacă caracteristicile acelor tineri nu au fost prezentate. Un studiu mai recent realizat de Poulin (2001) a intervievat 13.549 de elevi în clasele 7-12 și a găsit că 8,5% au folosit stimulente neprescrise în anul precedent acestui studiu. Dintre acei elevi care primeau stimulente prescrise, 15% și-au dat medicamentele altora și 7% le-au vândut altor elevi.

Similar datelor despre adulți (Drug Enforcement Administration, 1995), celor cărora stimulentele le-au fost diversificate, se constată că și aceștia au abuzat de medicație în amestec cu alte substanțe. Deși aceste rapoarte derivă în mare parte din cercetări cu date clinice limitate, există puține informații disponibile care să ajute

clinicile în identificarea celor cu risc de abuz sau diversiune a medicamentelor lor.

Puncte tari ale articolului

-s-a făcut un studiu pe 98 de subiecți care au primit medicamente, cu vârsta cuprinsă între 2 și 5 ani, dintre care 56% au fost subiecți diagnosticați cu ADHD și 44% au fost subiecți care au primit medicamente în alte scopuri;

-subiecții au fost aleși dintre cei mai recentți, urmăriți pe parcursul a 10 ani, în urma unor studii de caz în familie;

-subiecții eligibili care au corespuns criteriilor studiului au fost evaluați printr-un interviu structurat;

-evaluările psihiatrice în cei 10 ani au avut la bază programul de evaluare a celor cu Tulburări afective și Schizofrenie pentru copiii de vârsta școlară;

-un număr mic de elevi cu ADHD recurg la înstrăinarea și abuzul de medicamente.

Limite ale articolului

-studiul se bazează pe un grup relativ mic de adolescenți și adulți cu sau fără ADHD, care au luat medicamentele și au completat chestionarele, limitând astfel puterea statistică;

-chestionarul medical duce lipsă de testul psihometric formal; independența elementului individual în chestionar nu e stabilită, confundând posibil strategia analitică;

-subiecții nu au raportat nimic despre folosirea inadecvată a medicației;

Implicații clinice

-îngrijorarea pentru potențiala înstrăinare a stimulentelelor ar trebui să fie manifestată între adolescenți și adulți cu ADHD;

- practicienii ar trebui să monitorizeze strâns tinerii cu ADHD pentru o folosire adecvată a medicației;

-monitorizarea atentă și stimulentele cu eliberare imediată în grupuri de risc mare cu ADHD, pot fi folosite pentru a diminua înstrăinarea și abuzul de medicație.

-indivizii cu ADHD sunt într-un risc mare de înstrăinare și abuz a medicației, deși este cunoscut între clinicieni gradul de suspiciune legat de acest fenomen.

Scopul cercetării

Scopul acestui studiu a fost evaluarea prevalenței, corelația abuzului și înstrăinarea stimulentelelor în cazul tinerilor cu ADHD. În acest scop, s-a făcut o evaluare pe o perioadă de 10 ani, a apărut rezultatul unei analize longitudinale în curs de desfășurare, s-a controlat studiul tinerilor bărbați cu ADHD cu

un accent specific pe un chestionar de medicație referitor la folosirea corectă a medicamentelor lor.

Metodele utilizate

-interviuri psihiatrice structurate pentru diagnostic

-un chestionar de autoevaluare cu privire la folosirea medicației de către subiecții cu ADHD.

Opinia mea generală despre acest studiu este faptul că articolul are o structură care arată informații bazate pe studii reale, ceea ce mi-a evidențiat ideile prezentate în prezenta lucrare.

Bibliografie

Timothy E., Wilens, M.D., Martin Gignac, M.D., Allison Swezey, B.A., Michael C. Monuteaux, SC.D., and Joseph Biederman, M.D.(2006). *Characteristics of Adolescents and Young Adults With ADHD Who Divert or Misuse Their Prescribed Medications*. American Academy of Child and Adolescent Psychiatry

CREATIVITATEA ȘI COPIII CU CES

prof. Cristina Florina Pop

„Să nu-i educăm pe copiii noștri pentru lumea de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci să-i învățăm să se adapteze.”

Maria Montessori

Creativitatea reprezintă un complex de aptitudini și însușiri psihice care în condiții favorabile generează produse noi și valoroase pentru societate și/sau pentru individ. Climatul caracterizat prin deschidere, asigurarea libertății de exprimare, încurajarea și promovarea efortului creativ, aspectul psihosocial în care elevii cu dizabilități își desfășoară activitățile constituie aspectul decisiv al dezvoltării creativității.

Activitățile creative sunt atractive la orice vârstă. Acestea facilitează acumularea de cunoștințe, dezvoltă spiritul practic, manualitatea, oferind posibilitatea fiecărui elev cu CES să realizeze mai ușor principalul obiectiv – pregătirea copilului pentru viață.

În ceea ce privește componentele creativității (fluiditate, plasticitate, originalitate), copiii cu CES prezintă anumite particularități. Copilul cu dizabilitate mentală severă sau medie prezintă o fluiditate și o plasticitate foarte reduse și o originalitate situate spre limita inferioară. Copilul cu dizabilitate mentală ușoară prezintă o fluiditate și o plasticitate scăzute și o originalitate în limite apropiate de normal, de cele mai multe ori. La copiii cu autism, dacă nu există dizabilitate mentală asociată sau

dizabilitatea mentală este ușoară, creativitatea se poate încadra în limitele normalului.

A. L. Taylor distinge 5 **niveluri de creativitate**:

1. **Creativitatea expresivă** se manifestă prin modul în care o persoană se exprimă. Este prezentă la orice persoană, deoarece fiecare om își exprimă stările afective, părerile, ideile prin gesturi, mimică, intonație, cuvinte, desen etc.

2. **Creativitatea productivă** se manifestă prin capacitatea de a produce lucruri utile prin intermediul deprinderilor însușite. Dezvoltarea acestui nivel de creativitate este esențial pentru copilul cu CES deoarece îi asigură o bună inserție socială pentru viitor. Jocurile de construcție, puzzle-ul, confecționarea unor obiecte utilizând tehnici de lucru diferite (modelajul, pictura, colajul etc.) dezvoltă acest tip de creativitate.

3. **Creativitatea inventivă** este capacitatea de a aduce îmbunătățiri importante unor produse. Numărul persoanelor care dispun de creativitate inventivă nu este prea mare.

4. **Creativitatea inovatoare** poate să ducă la modificări importante ale principiilor care stau la baza unui domeniu științific sau artistic. Despre persoanele care manifestă creativitate

inventivă sau inovativă se spune că sunt talentați.

5. *Creativitatea emergentă* se manifestă prin revoluționarea unui domeniu științific sau artistic. Despre aceste persoane se spune că sunt genii (Einstein, Freud, Beethoven, Shakespeare).

Creativitatea poate fi influențată de numeroși factori. Dintre aceștia fac parte condițiile socio-economice, familia, școala etc. Oamenii creativi nu se pot afirma în țările sărace deoarece creația artistică, invențiile deosebite de multe ori necesită investiții materiale mari (ateliere pentru creație, laboratoare, aparate, personal etc.). Mediul familial poate stimula sau inhiba creativitatea. Un mediu familial permisiv, tolerant, deschis spre nou, în care copilul se simte sprijinit de părinți (are sentimentul securității), valorizat, apreciat pentru ideile sale are efecte pozitive asupra creativității. Familiile rigide, în care copilul este excesiv controlat, în care părinții iau toate deciziile importante și copilul este privit ca o ființă care este obligată să se supună, în general inhibă creativitatea.

În școală există profesori care stimulează creativitatea, iar alții o inhibă. Învățământul din țara noastră pune un accent exagerat de mare pe însușirea cunoștințelor, dar face destul de puțin pentru dezvoltarea creativității, deși în activitatea profesională contează mai mult capacitatea de a utiliza creativ cunoștințele decât volumul de cunoștințe înmagazinate. Pentru dezvoltarea creativității sunt utile metodele de

predare cu caracter activ: conversația euristică, problematizarea, învățarea prin descoperire etc.

Dezvoltarea creativității depinde în mare măsură de atitudinea profesorului față de elevi. Nu este indicată atitudinea rigidă, exagerat de autoritară, ironică, critică. Profesorul ar trebui să fie apropiat de elevi, îngăduitor (cu anumite limite). El ar trebui să încurajeze curiozitatea, spontaneitatea, atitudinea activă, inițiativa, munca independentă, exprimarea opiniilor. Prin atitudinea sa, profesorul ar trebui să încerce să reducă anxietatea, să mărească încrederea în sine a elevilor, să încurajeze receptivitatea față de nou, dorința de autoafirmare, pasiunea pentru anumite domenii. Dar trebuie să se țină seama și de faptul că aceeași atitudine nu are aceleași efecte asupra tuturor copiilor. Un profesor ironic îi poate descuraja pe cei timizi, dar cei care au încredere în ei uneori se simt provocați și încearcă să-i dovedească profesorului că sunt capabili, pot obține rezultate bune la disciplina respectivă.

Bibliografie

- Jurcău, N., (1999). *Psihologie școlară*, Editura U.T. Press, Cluj Napoca
- Roșca, Al., (1981). *Creativitatea generală și specifică*, Editura Academiei R.S.R., București
- Schaffer, H.R., (2005). *Introducere în psihologia copilului*, Editur ASCR, Cluj Napoca
- Străchinaru, I., (1994). *Psihopedagogie specială*, Editura Polirom, Iașil Șchiopu, U. (coord.), (1997). *Dicționar enciclopedic de psihologie*, Editura Babel, București

ACTIVITĂȚILE DE PRE-PROFESIONALIZARE LA ELEVII CU DIZABILITĂȚI

prof. Maria Dana Mândruț

În cadrul activităților de terapie ocupațională, copiii își dezvoltă spiritul de observație și învață să reproducă ceea ce văd sau simt. Ei își dezvoltă o mai bună coordonare oculo-manuală și își îmbunătățesc motricitatea fină prin rupere, mototolire, tăiere, îndoire, lipire, legare, înșiruire, modelaj etc. Prin manipularea materialelor folosite, ei își dezvoltă deprinderi specifice și dobândesc o mai bună conștientizare a esteticului, își îmbunătățesc imaginația și își exersează memoria vizuală. Progresul are loc în etape.

Activitățile practice sunt pentru copilul cu dizabilități mijloace de exprimare tot atât de bogate ca și limbajul, permițându-i să creeze, în realitate, ceea ce a văzut, trăit sau imaginat.

Mediul și materialele implicate sunt elemente esențiale care trezesc și, în același timp, satisfac curiozitatea și setea pentru activitate, cunoaștere și exprimare. Satisfacerea nevoii copilului cu dizabilități severe, profunde și asociate pentru activitate se materializează prin asigurarea unui mediu de activitate stimulat și a unor materiale și metode incitante de acțiune. Încercările de acest gen, derulate într-un mediu de experimentare, solicită din partea cadrelor didactice răbdare și perseverență. Ele dezvoltă capacitatea acestuia de a conștientiza, într-o fază superioară a activității, valoarea utilă a obiectelor și materialelor cu care

a acționat. Aceasta îi dă un sentiment stimulator, revigorant, care îi conferă un simț al realizării și încrederii în sine.

Activitățile simple cu materiale gen – hârtie, lipici, creioane, semințe etc. vor fi urmate de activități cu un grad ridicat de complexitate – activități de profesionalizare.

Rolul activităților de pre-profesionalizare și profesionalizare este tocmai acela de a-l pregăti pe copil pentru situații de viață, de a-i dezvolta abilități menite să-i asigure o cât mai bună integrare socio-profesională.

Educația tehnologică ocupă unul din locurile prioritare în sistemul general instructiv-educativ și îmbină rezolvarea obiectivelor înaintate învățământului special.

Instruirea prin muncă conține o gamă enormă de posibilități în procesul de reabilitare a persoanelor cu dizabilități. Existența unor astfel de posibilități este confirmată nu numai în practica școlară și lucrări psihopedagogice, dar și de investigațiile fiziologice, care au stabilit din punct de vedere experimental îmbunătățirea funcțională a proceselor cognitive, atât la copiii cât și la adulții cu dizabilități severe sub influența activității de muncă. Munca pentru aceste persoane, îndeplinește două sarcini importante:

-este un mijloc de corecție și educație de mare valoare în procesul înfruntării deficiențelor

în dezvoltare și formare a personalității;
-este condiția de bază pentru pregătirea persoanelor cu dizabilități în dezvoltarea psihofizică către viața în societate.

Abilitarea manuală reprezintă capacitatea unei persoane de a efectua manual acțiuni cu un scop bine determinat, care solicită precizie, dexteritate, adaptare suplă și eficiență.

Cunoștințele însușite de elevi sunt însoțite de priceperi și deprinderi de a le utiliza în practică: a mânui unelte și mașini, a le regla și adapta procesului muncii, a le îngriji și repara etc.

Dezvoltarea capacității de prehensiune, concomitent cu antrenarea musculaturii fine a degetelor și a mâinii este importantă pentru efectuarea unor mișcări cu un grad mare de precizie.

Deprinderile privind abilitarea manuală presupun învățarea stereotipului dinamic necesar în orice activitate profesională. Această învățare este foarte importantă pentru activitățile care presupun unele abilități fizice și mai ales pentru persoanele cu dizabilități.

Formarea deprinderilor de muncă fizică presupune:

- folosirea unor unelte și desfășurarea unor activități ce nu cer abilități manual fine;
- tânărul învață să taie cu fierăstrăul, să execute reparații folosind cleiul, pasta de lipit etc.;
- fetele învață să manevreze mașina de tricotat, să croiască și să confecționeze diferite piese de

îmbrăcăminte folosind mașina electrică de cusut, să îndeplinească și să croșeteze etc.;

-o altă activitate profesională desfășurată de tinerii cu dizabilități este munca agricolă. Ei trebuie să poată executa munci de plivire a legumelor, de recoltare a legumelor și fructelor, de săpare și rărire a legumelor, de plantare și îngrijire a florilor.

Aceste structuri senzorio-motorii practice, odata învățate, vor permite restrângerea sau chiar eliminarea dependenței sociale și economice a tinerilor cu diferite tipuri de dizabilități.

Bibliografie

- Bălaș-Baconschi C., (2013). *Suport de curs – Terapii ocupaționale la persoanele cu dizabilități*, Cluj Napoca.
- Cristea S.,(1998). *Dicționar de termeni pedagogici*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 1998.
- POPESCU AL., (1975). *Ergoterapia, organizare, finanțare, desfășurare*, Edit. Medicală, București.
- POPESCU AL., (1986). *Terapia ocupațională și ergoterapia*, Edit. Medicală, București.
- POPESCU AL., (1994), *Terapia ocupațională și ergoterapia*, vol. II „Elemente practice, eficacitate medicală și eficiență economică”, vol. III „Forme aplicative ale tehnicilor folosite de terapia ocupațională și ergoterapie”, Edit. Cerma, București.
- POPOVICI D.V., NICULCEA D., (1997). *Terapia educațională integrată*, Edit. Pro-Humanitate.
- <http://flybest.ro/ro/parinti-meniu/20-comportamentul-articol.html>
- <http://www.parinti.com/MetodeterapeuticeABAPECSlogopedieterapieocupationalaartterapie-articol-1478.html>

ACTIVITATEA ASISTENTULUI PERSONAL AL COPILULUI CU DIZABILITATE

prof. Luminița - Sorina Orban

Persoanele și copiii cu dizabilități severe au dreptul prin lege la un asistent personal.

1. Rolul și atribuțiile asistentului personal

Asistentul personal este “persoana care supraveghează, acordă asistență și îngrijire copilului sau adultului cu handicap grav” (conf. Legii 519/2002 pentru aprobarea O.U. G. nr.12, art.31).

Asistentul personal are următoarele atribuții fundamentale:

- A. Să îngrijească persoana cu dizabilități;
- B. Să-i asigure condiții de viață în siguranță;
- C. Să asigure o bună comunicare cu persoana cu dizabilități și să ușureze comunicarea dintre aceasta și ceilalți membri ai familiei ori ai societății (după nevoi);
- D. Să pună în aplicare programul de recuperare, de îmbunătățire a stării de dizabilitate ori de prevenire a înrăutățirii acestei stări (după caz);
- E. Să asigure dezvoltarea capacităților de autoîngrijire și autoservire ale persoanei cu dizabilități;
- F. Să încurajeze și să susțină activitatea persoanei cu dizabilități (mișcare, joc, muncă);
- G. Să asigure participarea persoanei cu dizabilități la viața propriei familii;
- H. Să asigure participarea persoanei cu dizabilități la viața din localitatea în care trăiește, asemenea oricărui om obișnuit;
- I. Să contribuie la educația copilului cu dizabilități.

2. Îngrijirea persoanei/copilului cu dizabilități

A îngriji o persoană cu dizabilități înseamnă a-i asigura tot ce are nevoie zilnic pentru a trăi și a nu se îmbolnăvi: apă și aer curat, ocrotire față de pericole, mâncare regulată și potrivită, menținerea igienei personale, cameră și pat îngrijite, temperatură corespunzătoare (nici prea cald, nici prea frig, îmbrăcăminte și încălțăminte).

Hrănirea

- Hrănirea corectă este importantă pentru viața persoanei/copilului cu dizabilități, pentru starea lor sufletească, pentru restabilirea lor fizică, pentru creșterea și dezvoltarea copilului cu dizabilități. Asistentul personal are atribuția de a asigura alimentația zilnică, corectă și la timp a persoanei cu dizabilități. El va ajuta persoana/copilul cu dizabilități să mănânce, să bea apă regulat, asigurând condițiile ca niciun accident să nu se producă în timpul servirii mesei (de exemplu: înecarea cu alimente, opărire cu supă fierbinte, etc.). De asemenea, servirea mesei trebuie să fie un prilej pentru ca adultul sau copilul cu dizabilități să învețe (sau să reînvețe), să se servească singur (autoservească), să mănânce cu cât mai puțin ajutor posibil din partea asistentului personal.

- Asistentul personal și familia vor avea grijă ca alimentele consumate de persoana/copilul cu dizabilități să conțină tot ceea ce este necesar pentru sănătatea acestuia.
- Asistentul personal va avea grijă ca adultul sau copilul cu dizabilități să consume la timp apa atât de necesară organismului sau alte lichide. Un om obișnuit consumă 1,5-2 l de lichid/zi.
- Locul unde mănâncă persoana/copilul cu dizabilități trebuie ales ținând cont de situația lui, îndeosebi de necesitatea de a fi în mijlocul familiei, împreună cu ceilalți.
- Asistentul personal va servi persoana/copilul cu dizabilități dacă aceștia nu o pot face singuri.
- Dacă pot fi hrănite cu toate tacâmurile (lingură, furculiță) i se va da mâncarea cu tacâmul corespunzător. Unele persoane nu pot fi hrănite decât cu lingurița. Asistentul trebuie să servească lichidele din vase umplute pe jumătate.
- Asistentul trebuie să aibă răbdare, să nu grăbească persoana care mănâncă. Îmbucăturile vor fi mici. La copii, este foarte important să se treacă de la folosirea linguriței, la folosirea celorlalte tacâmuri. Copilul, dacă dizabilitatea îi permite, trebuie învățat să mănânce singur. Supravegherea persoanei/a copilului cu dizabilități în timpul mesei este necesară întotdeauna.

Asigurarea igienei. Igiена se asigură prin:

- Spălarea mâinilor și a feței. Mâinile se vor spăla cu apă și săpun de mai multe ori pe zi, obligatoriu, înainte de mese sau gustări.
- Spălarea dinților se va realiza după fiecare masă sau cel puțin dimineața și seara, la culcare.
- Copilul mic va fi învățat să se spele pe mâini, să repete mișcările pe care le face asistentul.
- Se va folosi săpunul lichid în cazul copilului cu deficiențe care afectează mâinile.

Reguli privind comunicarea. Asistentul personal trebuie:

- Să vorbească rar, în propoziții scurte. Să pronunțe clar, fiecare cuvânt.
- Să privească persoana în ochi și să mențină contactul privirilor, zâmbitor, nu încrunțat.
- Să se aplece la nivelul persoanei. În cazul copiilor, aceștia pot fi ridicați.
- Să înceapă și să încheie conversațiile cu un zâmbet.
- Să asculte cu răbdare tot ce spune persoana îngrijită. Să repete cele spuse. Să dea semne că a înțeles tot ce i s-a comunicat.

Bibliografie

Cartea asistentului personal - Secretariatul de stat pentru persoanele cu handicap,
 Coordonator: Aurelia Bândilă, Autori: Aurelia Bândilă, Virginia Crețu, Viorel Hâncu

TULBURĂRILE SPECIFICE DE ÎNVĂȚARE: CE SUNT? CARE SUNT? CUM INTERVENIM?

prof. Alina-Marcela Balog

”Dacă un copil nu poate învăța în felul în care îi predăm, atunci trebuie să îi predăm în felul în care poate învăța.” Ivan Lovaas

În țara noastră, până în anii 1990, tulburările specifice de învățare au făcut obiectul de lucru al specialiștilor în terapia limbajului. Odată cu introducerea curentului incluziv și în România, preocupările pentru copiii cu dificultăți de învățare s-au intensificat și diversificat. Au apărut lucrări de specialitate și s-au sistematizat serviciile educaționale incluzive: apariția profesorului de sprijin în anul 2000 (C. David, 2015).

În ICD-10, tulburările de învățare sunt descrise drept tulburări specifice de dezvoltare a abilităților școlare în care patternul normal de achiziție este afectat timpuriu. Acesta nu este o consecință a lipsei oportunităților de învățare, nu este exclusiv rezultatul unui deficit intelectual și nu se datorează unei forme de traumă cerebrală. În funcție de abilitățile școlare afectate, sunt descrise tulburarea specifică a citirii, tulburarea specifică a scrierii, tulburarea specifică a abilităților aritmetice, tulburări mixte ale abilităților școlare, alte tulburări de dezvoltare a abilităților școlare, tulburări de dezvoltare a abilităților școlare fără altă specificație.

DSM-5, introduce tulburările de învățare în categoria celor neurodevelopmentale, adică a tulburărilor având origine biologică și cu debut în perioada de dezvoltare. Denumirea lor s-a schimbat prin adăugarea termenului ”specific” : *tulburare specifică de învățare*. Un element important este introducerea unui reper temporal al persistenței simptomatologiei: 6 luni. Acest element are importanță în diagnosticare și se referă la rezistența tulburării la intervenție.

De asemenea, în DSM-5, tulburarea specifică de învățare trebuie să întrunească 4 criterii (simptomatologie, persistență, criteriu funcțional și reperatele de operaționalizare a performanței) și se subliniază importanța precizării domeniului școlar și a abilităților care sunt afectate (citire, exprimare în scris, matematică).

În ceea ce privește intervenția, trebuie să cunoaștem distincția între tulburările de învățare și dificultățile de învățare:

Dificultăți de învățare	Tulburări de învățare
- temporare, pot fi remediate (evoluția evidentă). - retard mai puțin important, mai omogen sub aspectul profilului reușitelor și eșecurilor, iar erorile	- persistente, rezistente la intervenție. -retardul în achiziții este marcant, profilul

<p>sunt comune copiilor mai mici.</p> <ul style="list-style-type: none"> - pot să apară în diferite etape ale învățării, se instalează treptat prin acumulări ale lacunelor de învățare. - factori extrinseci individuali, precum o predare defectuoasă, nesistematică, condiții socio-economice precare, motivație, interes scăzut. 	<p>reușitelor și eșecurilor este mai omogen.</p> <ul style="list-style-type: none"> -debut timpuriu în învățare. -factori biologici.
--	--

În cadrul tulburărilor specifice de învățare, întâlnim: dislexia, disgrafia și discalculia.

Dislexia este o dificultate specifică de învățare care afectează achiziționarea, dezvoltarea abilităților de citire și a celor relaționate cu structurarea limbajului. Este posibil ca această condiție să fie congenitală și să se păstreze pe parcursul întregii vieți. Se caracterizează prin dificultăți la nivelul procesărilor fonologice, numire rapidă, memorie de lucru, viteză de procesare și dezvoltarea abilităților la un nivel inegal cu cel al abilităților cognitive. Este rezistentă la metodele convenționale, clasice de predare, dar efectul ei poate fi redus prin intervenție individualizată adecvată, inclusiv prin aportul tehnologiei și al consilierii de suport (Asociația Britanică a Dislexiei, 2007).

Simptomatologia persoanelor cu dislexie: viteză de citire semnificativ redusă (necesită de 2-3 ori mai mult timp decât alți copii pentru a citi), comprehensiune scăzută a celor citite, corespondența fonem-grafem se face mai greu, înlocuirea cuvintelor dificile cu unele simple, erori frecvente în decodare prin înlocuirea, omisiunea literelor, inversiunea literelor asemănătoare din punct de vedere grafic, adăugiri de litere, probleme de orientare spațială și temporală, evitarea activităților ce presupun citirea, dificultăți de rezumare a unei text citit, probleme de ortografie.

Disgrafia este termenul folosit pentru dificultățile de învățare a scrierii. Dificultățile de învățare a scrierii iau forme variate, de la erori la nivelul literelor, erori sintactice și erori de punctuație până la organizarea grafică a paragrafelor ca atare (Ungureanu, 1998).

Disgrafia poate să apară atât izolat, cât și în asociere cu alte tulburări, dintre care amintim: dislexia, dispraxia, tulburarea de atenție cu sau fără hiperactivitate (C. David, 2015).

În cazul disgrafiei, dificultățile sunt de natură spațială sau motorie (de coordonare sau planificare): organizarea scrierii, așezarea în pagină, alcătuirea literelor, realizarea legăturii dintre litere la scrierea de mână.

Discalculia, este o condiție care afectează posibilitatea achiziționării abilităților aritmetice. Cum se manifestă discalculia: dificultăți în a asocia numărul cu cantitatea, nu reușește să învețe

numerele la vârsta corespunzătoare, memorie lacunară, dificultăți în efectuarea adunărilor și scăderilor, tulburări de lateralitate și spațio-temporale, nu reușește să-și dea seama ce număr lipsește dintr-un rând.

Strategii pentru profesorii elevilor cu TSI:

- ✓ Să se informeze cu privire la TSI.
- ✓ Să manifeste o atitudine pozitivă și empatie, să fie răbdători, să ajute.
- ✓ Flexibilitatea în proiectarea educațională, folosirea unui stil de predare bazat mai mult pe activități decât pe intervenția de la catedră.
- ✓ Să folosească metode activ-participative, mijloace de predare-învățare distractive însoțite de material concret-intuitiv.
- ✓ Să creeze frecvente momente de consolidare și exersare.
- ✓ Să ia în considerare interesele elevului și să se folosească de acestea în predare.
- ✓ Să ia în considerare stilul și ritmul de învățare al elevului.
- ✓ Să ia în considerare că atenția distributivă a elevilor cu TSI este deficitară.
- ✓ Regândirea și proiectarea modurilor de evaluare la clasă în funcție de potențialul elevilor cu TSI.
- ✓ Să ofere materiale tipărite acasă copiilor cu tulburări de scris-citit, materiale care să conțină informații esențiale despre un anumit proiect sau temă cerute, în așa fel încât, copilul, chiar dacă nu și-ar lua notițe, să-și poată face temele și proiectele.
- ✓ Să acorde timp suplimentar elevilor cu tulburări de scris-citit pentru rezolvarea sarcinilor școlare, oferirea de răspunsuri orale sau rezolvarea de teste.
- ✓ Se realizeze evaluarea prin mijloace alternative.
- ✓ Realizarea proiectelor de grup cu sarcini distincte în funcție de abilitățile fiecărui elev, bine țintite pentru consolidarea sentimentului de apartenență, integrare și apreciere a elevului cu TSI.
- ✓ Să finalizeze fiecare oră în așa fel încât elevul să simtă că a avut succes.
- ✓ Munca în echipă cu profesorul de sprijin, profesor logoped, consilierul școlar și părinți.

Bibliografie

- Gherguț, A., (2006). *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale: strategii diferențiate și incluzive în educație*, Iași: Polirom.
- Radu, Gh., (1998). *Tulburările de dezvoltare la copii și problematica integrării lor școlare*, Iași: Polirom.
- Roșan, A., (2015). *Psihopedagogie specială: modele de evaluare și intervenție*, Iași: Polirom.
- Verza, E., (2001). *Educația copiilor cu cerințe speciale*, București: Editura Didactică și Pedagogică.
- https://www.didactform.snsr.ro/baza-de-date-online-cu-bune-practici-pentru-educatie-incluziva-de-calitate/modalitati-de-interventie-privind-dificultatile-de-invatare-la-elevii-cu-ces?fbclid=IwAR0IW5IsVEQFyNeu0EMA3FeXQILQnuUU7hnxU0VZD9RbeXjLr3fvA_GX53k

LUDOTERAPIE

prof. Klara Kulcsar

”Jocul devine artă atunci când cel care se joacă este un artist.” (Kramer,E.,1978)

Activitățile ludice au un rol definitoriu în procesul de socializare, în vederea integrării optime a copilului în societate. De asemenea, jocul îndeplinește funcția de pregătire a copilului pentru viață. *Ludoterapia* sau *terapia prin joc* reprezintă o metodă terapeutică interactivă, care eliberează de realitate și descătușează. Jocul este activitatea de bază din viața copilului, devenind astfel un mijloc de comunicare între copil și profesor/părinte. Nefiind îndeajuns de maturi să își gestioneze emoțiile și sentimentele, copiii pot reuși să scape de anxietate, angoase, temeri prin intermediul jocului.

Ludoterapia: noțiuni, istoric și valoarea terapiei
Cel mai bun lucru în viața copiilor este jocul. Este posibil să supraviețuiești fără joc, dar nu să trăiești. Jocul aduce copiilor ocazia de a asimila ceea ce în viața reală ar putea fi dificil să înțeleagă; aceasta este forma lor de auto-terapie, modul în care lucrează asupra confuziilor, anxietăților și conflictelor lor. Mulți copii nu sunt capabili să exprime nevoile, trăirile și sentimentele proprii, atunci jocul devine un mijloc accesibil de exprimare. Terapeutul/pedagogul trebuie să înțeleagă și să interpreteze acest limbaj al copilului, pentru a comunica la nivelul lui. Aria ludoterapiei este special adaptată diferitelor nevoi ale copiilor,

pentru a le da acestora siguranță, sentimentul căminului și posibilitatea unui contact normal cu cei din jur. Astfel, terapeutul/pedagogul are nevoie de cunoștințe vaste, nu doar privind reacțiile și comportamentul normal al copiilor, ci, mai ales, privind stările emoționale și psihice în diferite condiții speciale, care desigur cer mai mult timp și implicare personală mai mare.

Jocul este un proces de învățare care oferă un larg evantai de posibilități prin care copiii și adolescenții își manifestă și își dezvoltă fantezia și aptitudinile. Jocul, preocuparea activă, ajută și influențează pozitiv psihicul copilului aflat în dificultate și tocmai de aceea este un real mijloc terapeutic adjuvant al tratamentului medical. “Dacă jocul în general are atât o forță predictivă cât și una propulsoare pe planul dezvoltării personalității copilului, aserțiunea de joc învățare trebuie completată cu cea de joc-terapie. Jocul este învățare și terapie recuperatorie. Obiectivul jocului este educațional, dar cel fiind imediat este terapeutic, ameliorarea deficitului primar al copilului, imaturitatea cognitivă. Jocul este o formă de psihoterapie care se realizează prin metode și procedee educaționale, valorificând valențele terapeutice oferite de conținutul programelor în scopul recuperării copilului în limitele sale” (C-tin Păunescu. I Musu-1990). În acest context,

jocul ca învățare și terapie, începe să ocupe un loc bine definit în categoria metodelor și tehnicilor care dezvoltă capacitatea de învățare și dezvoltare.

Complexitatea jocului constă în faptul că acesta poate fi conceput ca metodă de:

- a) - învățare
- b) - terapie
- c) - investigație psihosocială

având repercusiuni benefice în toate programele de recuperare. Fiind un complex, jocul poate fi reprezentat și sub aspectul obiectivelor operaționale luând forma celor 5 tipuri și anume:

1. jocuri funcționale: perceptivă, senzorio-motorii, verbale, de imitație
2. jocuri simbolice: afective, de identificare cu un model, de socializare
3. jocuri cu reguli: cognitive (pe date manipulabile), cognitive (pe date verbale), sociale
4. jocuri constructive: fără model, cu model
5. jocuri de expresie: plastice, verbale, muzicale.

Tehnici ludice de recuperare a copiilor agresivi - Jocul "Vocabularul emoțional"

Scopul: Dezvoltarea sferei emoționale a copilului.

Conținutul: Copilului i se prezintă un set de fișe cu fețe ce redau diferite stări emoționale și i se adresează întrebarea: "Ce stări emoționale sunt reprezentate pe cartonașe?". Apoi copilului i se propune să-și amintească când a simțit el o stare similară celei din fișă. Ce simțea în starea

dată? Ar dori el să se întoarcă în acea stare? Dar poate această expresie a feței să redea altă stare a omului? În ce alte stări redade în fișe ai mai fost tu? Hai să le desenăm." Adultul notează pe o foaie toate exemplele din viață prezentate de copil. Peste 2-3 săptămâni jocul poate fi repetat, totodată comparând starea emoțională anterioară a copilului cu cea prezentă. Se poate răspunde la următoarele întrebări: "Ce fel de stări predominau cu 2-3 săptămâni în urmă: negative sau pozitive? Dar ce poți face tu pentru a trăi mai multe emoții pozitive?".

Jocul "Micuța stafie"

Scopul: Însușirea formelor acceptabile de manifestare a agresivității/furiei.

Conținutul: "Copii! Acum noi vom deveni "stafii" mici și binevoitoare. Nouă ne-a venit un dor de șotii: ușurel să ne speriem unul pe celălalt. La semnalul meu (20 de lovituri din palme) voi veți imita stafii prin mișcări și sunet: veți rosti cu voce înfiorătoare sunetul "U". Atunci când eu lovesc încet din palme, voi o să roștiți încet sunetul "U", dacă eu lovesc tare și voi veți "speria" pe cei din jur tare. Dar nu uitați că noi suntem stafii bune și vrem să speriem în glumă". La sfârșit îi laudăm și-i rugăm să revină la starea de "copil".

Tehnici ludice de recuperare a copiilor hiperactivi - Jocul "Ghemul de ață"

Scopul: Dezvoltarea abilităților de autocontrol.

Conținutul: Copilul agitat este invitat să depene un ghem din ață viu colorată. Dimensiunea

ghemului devine de fiecare dată tot mai mare și mai mare. Adultul anunță copilul că ghemul nu este unul simplu, ci fermecat...Odată ce fetița sau băiețelul începe să-l depeze, imediat devine liniștit... Când asemenea joc se transformă la copil în deprindere, el singur va cere de la adult “așele fermecate”ori de câte ori va simți că este supărat, obosit sau agitat.

Jocul “Căsuța iepurașului”

Scopul: Dezvoltarea reacției de răspuns și antrenarea abilităților de comunicare non-verbală în timpul relațiilor cu copiii.

Conținutul: La joc participă de la 3 la 10 persoane. Fiecare participant “iepure” desenează cu creta în jurul său un cerc cu diametrul de 50 cm. Distanța dintre cercuri să nu fie mai mică de unu-doi metri. Un iepuraș nu are căsuță, el conduce jocul. “Iepurașii ” trebuie să se înțeleagă pe neobservate (prin mimică, gesturi) vis-à-vis de “schimbul căsuțelor” și să treacă în fugă dintr-o căsuță în altă căsuță. Sarcina conducătorului constă în ocuparea unei căsuțe libere în timpul schimbului. Cel ce a rămas fără casă conduce în continuare.

Cum ne jucăm cu copiii anxioși?

Jocul “Complimentele”

Scopul: Creșterea nivelului de autoapreciere a fiecărui participant, sporirea procesului de

comunicare în cadrul grupului, mobilizarea participanților.

Conținutul: Copiii sunt așezați în cerc. Fiecare primește câte un cartonaș ce conține o acțiune aprobată de cei din jur pe care copilul trebuie să o exprime verbal. Fiecare mesaj trebuie să înceapă cu cuvintele: “Odată eu...” (de ex. “Odată eu am ajutat un prieten să facă tema...”). Pentru gândire/pregătire se oferă 2-3 min. apoi fiecare copil prezintă mesajul său despre cât de bine a realizat el sarcina sau fapta menționată în fișă. După ce au participat toți copiii, adultul poate trage o concluzie: fiecare copil posedă anumite calități pozitive, talente și de aceea trebuie să avem o atitudine binevoitoare, grijulie față de cei din jur.

Bibliografie

- P. Osterrieth, Introducere în psihologia copilului, E.D.P., Bucuresti, 1976
- U. Schiopu, E. Verzea, Psihologia varstelor, E.D.P., Bucuresti, 1995
- Munteanu, A. ,Psihologia copilului i adolescentului ș , Ed. Augusta, Timisoara,2003
- Bonchi , E., Psihologia copilului, Ed. Universită ii din Oradea,2004
- Maria Dorina Pașca, Terapii ocupaționale și arte combinate,Ed.University Press Tîrgu Mureș,2016
- Constantin Paunescu, Ionel Musu, Recuperarea medico-pedagogica a copilului handicapat mintal, E.D. P., Bucuresti,1990

ELEVI CU ADHD ȘI EXEMPLE DE MANAGEMENT AL CLASEI

prof. Eva Cozac

Ce înseamnă sindromul ADHD?

ADHD = sindromul deficitului de atenție cu hiperactivitate (Attention Deficit Hyperactivity Disorder – ADHD), “o condiție neurologică ce implică probleme cu lipsa atenției și hiperactivitatea – impulsivitatea. Această condiție devine vizibilă în cazul unora dintre copii la vârsta preșcolară sau în primii ani de școală.”(National Institute of Mental Health – U.S.A., 2006) din (Popenici, S., Fartusnic, C., Tarnoveanu, N. 2008).

Aceste trei caracteristici definitorii rămân prezente și la vârsta de adolescent sau adult, dar individul cu ajutorul farmacoterapiei și intervențiilor cognitiv - comportamentale, psihoterapeutice poate deveni capabil să se adapteze cât mai bine pentru atingerea succesului școlar și integrarea în mediul social. Conform studiilor DSM-V (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) din U.S.A. (2013), caracteristica acestei tulburări este un pattern accentuat de inatenție și/sau hiperactivitate-impulsivitate care interferează cu funcționarea normală sau cu procesul de dezvoltare a individului.

Inatenția- se manifestă la nivel comportamental prin: lipsa persistenței, dificultăți de concentrare,

dezorganizare, abandonarea sarcinii, aspecte ce nu se datorează lipsei de înțelegere sau unei atitudini opoziționiste.

Hiperactivitatea - se referă la activitatea motorie excesivă în contexte nepotrivite, neastâmpăr sau tendițe de a vorbi în exces.

Impulsivitatea - face referire la acțiuni irascibile, improvizate, care apar brusc și au un potențial crescut de pericol pentru individ.

Comportamentele impulsive se mai pot manifesta sub

forma intruziunii sociale ex:

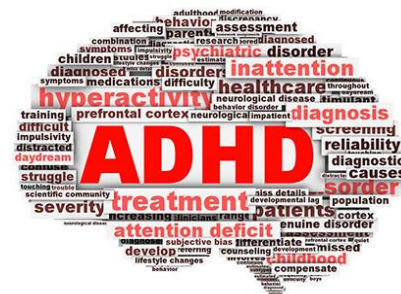
întreruperea

celorlalți în

conversație,

luarea de decizii

importante fără a ține cont de consecințele pe termen lung ale acestora etc.” (Roșan, 2015)

Tipurile de ADHD conform DSM sunt:

- Tipul predominant neatent (care nu manifestă hiperactivitatea);
- Tipul predominant hiperactiv sau implusiv (în care se încadrează cei care nu manifestă lipsa atenției);
- Tipul combinat (cel mai comun tip al acestui sindrom, care manifestă toate simptomele care definesc ADHD).

➤ Managementul clasei copiilor cu ADHD

Indiferent de structura clasei în care predăm, fie în școala de masă unde mai apare câte un elev mai energic, fie în clasele incluzive unde copiii cu ADHD sau CES sunt integrați, fie în clase care sunt formate doar din copiii cu diverse dizabilități, este extrem de importantă găsirea unei strategii de educare și manageriere cât mai eficiente pentru o bună dezvoltare intelectuală și emoțională. Acest lucru însă nu

este ușor, și nu găsim neapărat “rețete de succes” pe care putem să le aplicăm în fiecare situație. Este mai degrabă un proces de învățare în care și

profesorul și elevul învață în continuu care sunt strategiile sau modalitățile în care elevul ca și individ, și profesorul pot lucra împreună cât mai eficient.

Pentru aceasta, e crucial să cunoaștem cât mai bine nevoile elevului, greutățile cu care se confruntă și care îi afectează activitatea în timpul procesului instructiv educativ.

Trei strategii principale de management al claselor de elevi cu ADHD:

1. **Identificarea nevoilor specifice de învățare ale elevului.** Identificarea cauzei neatenției, dacă are alte dificultăți de învățare, tipul sindromului, ce îl distrage, ce îi facilitează menținerea atenției, ce îl motivează cel mai mult, când, cum și de ce devine impulsiv și hiperactiv, obiectul sau activitatea recompensatorie adecvată

2. **Strategiile de predare** și de educare a comportamentului dorit necesită a fi îmbinate astfel încât să fie cât mai multe elemente de suport pentru cei cu deficit de atenție și sau hiperactivitate, de exemplu mai multe exerciții care necesită mișcare.

3. **Construirea unui plan didactic individualizat** fiecărui elev cu ADHD și implementarea acestui plan în programul educațional împreună cu primele două practici pentru integrarea succesivă a elevilor la mediul înconjurător. (Popenici, S., Fartusnic, C., Tarnoveanu, N. 2008).

Alte strategii sau practici care au succes:

- Educație diferențiată în funcție de sarcinile de învățare, nevoile specifice ale elevilor
- Activitățile de predare să fie cât mai diversificate, interesante, să implice cât mai activ, semnificativ elevii
- Lecțiile să fie bine planificate de către profesor

- Activitățile didactice să conțină cât mai multe elemente de abilitare manuală, sarcini manuale sau în scris, decât orale
- Timpul/ durata pauzelor să fie variată, elevului i se acordă timp de relaxare
- În amenajarea sălii de clasă să ținem cont de particularitățile sindromului ADHD și să așezăm banca acestor elevi cât mai departe de factorii care îi pot distra atenția ușor ex: dulapul cu materiale, jucăriile preferate, ferestrele care sunt poziționate spre străzi cu trafic. Putem așeza banca lor mai departe de traseul mai circulat de elevi în timpul activităților.
- Așezarea băncii elevului cu ADHD cât mai aproape de profesor sau de elevul care manifestă constant comportamentul model
- Întărirea constantă a comportamentului dorit, prin acordarea atenției elevului în timp ce manifestă comportamentul dorit și prin aprecieri verbale sau obiectuale
- Cunoașterea comportamentelor dezirabile deja manifestate de copil, pentru a-l putea stimula, urmărind astfel eliminarea celor nedorite
- Identificarea activităților sau recompenselor pe care elevii le apreciază cel mai mult și folosirea acestora în mod eficient
- Unii elevi cu ADHD lucrează mai bine dacă au un fond muzical discret, astfel că, în cazul acestor elevi ,putem folosi muzica pentru facilitarea procesului de învățare sau pentru relaxare. Utilizarea căștilor este de multe ori foarte benefică
- Construirea unui climat pozitiv, prietenos, unde cadrul didactic să fie flexibil, înțelegător dar și ferm, deținând controlul clasei
  - A fi sensibil, empatic și a răspunde nevoilor speciale ale elevilor; dezvoltarea empatiei elevilor, sensibilității și acceptării
    - Regulile clasei să fie simple și clare, stabilite împreună și maxim 10 la număr.
    - Sarcini de lucru cu cerințe clare exprimate pentru elevi
- Educatorul să fie constant în regulile impuse tuturor elevilor și în acordarea recompenselor și “sanctiunilor”
- Educatorul să fie calm, controlarea tonalității vocii și a limbajului corpului este esențială
- Implicarea activă a părinților în viața școlii, comunicarea eficientă între părinți și profesori.

Bibliografie

- Adrian Roșan (2015). *Psihopedagogie specială -Modele de evaluare si intervenție* Editura Polirom
- Popenici, S., Fartusnic, C., Tarnoveanu, N. (2008). *Managementul clasei pentru elevii cu ADHD*. Bucuresti: Didactica Publishing House

ROLUL PROFESORULUI ITINRANT ȘI DE SPRIJIN

Prof. Ágnes Petkes

Cine este profesorul itinerant și de sprijin?

Este cadrul didactic cu studii superioare în domeniul psihopedagogic, care are un rol principal în desfășurarea învățământului integrat. Profesorul își derulează activitatea în învățământul de masă, într-un cabinet special amenajat, care este disponibil, în egală măsură, atât elevilor, părinților, cât și cadrelor didactice din școală, cu scopul de a integra copiii cu cerințe educative speciale prin desfășurarea unor activități speciale. Profesorul itinerant acționează ca o legătură între familie, școală și elevul cu nevoi speciale.

Ce lucrează un profesor de sprijin?

Profesorul de sprijin desfășoară activități de învățare, stimulare, compensare și recuperare cu persoanele cu cerințe educaționale speciale integrate în unitățile de învățământ de masă, în colaborare cu toți factorii implicați (educatori, învățători, diriginți, profesori, logopezi, consilieri, medici, părinți). Toți elevii care au fost orientați către serviciile educaționale de sprijin pot beneficia de suportul psihopedagogic al unui profesor itinerant de sprijin.

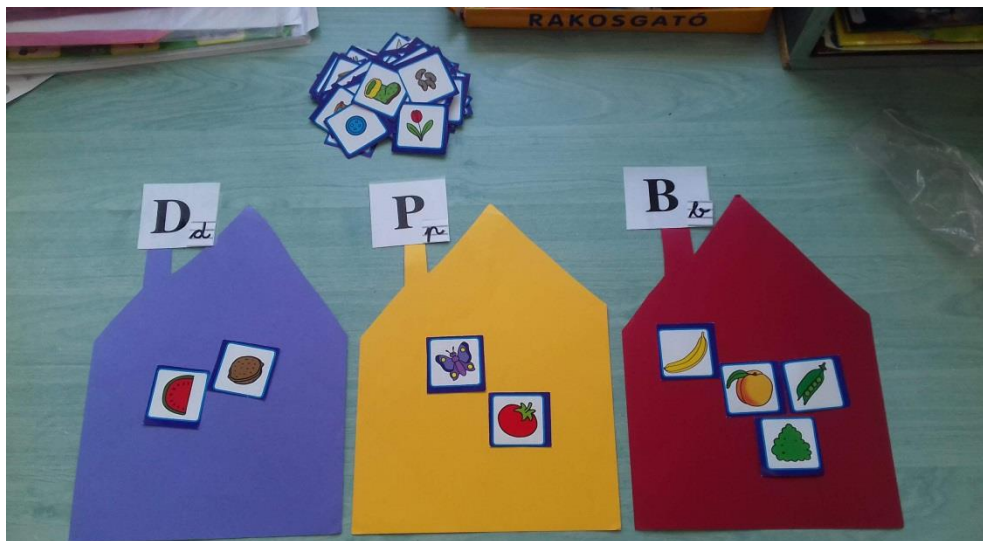
În concluzie, putem spune că rolul profesorului de sprijin nu este doar acela de a acorda asistență educațională individualizată copiilor cu cerințe educaționale speciale, ci și acela de a furniza consultanță și sprijin cadrelor didactice, părinților și membrilor comunității.

În anul școlar 2020-2021 în județul Sălaj există 15 profesori itineranți și de sprijin, iar în activitățile de sprijin sunt cuprinși 268 de elevi.

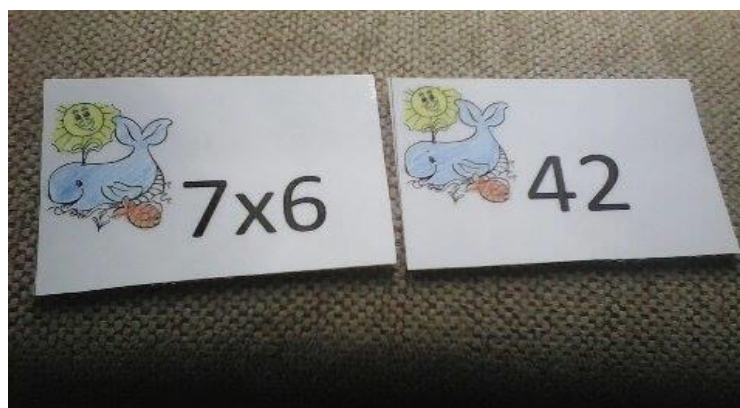
Îmi face o deosebită plăcere să lucrez cu copiii cu CES cărora le proiectez activități și strategii adaptate. Uneori munca noastră se dovedește dificilă, pentru că fiecare elev are nevoie de sprijin personalizat, motiv pentru care trebuie să găsim metoda potrivită pentru fiecare în parte. Scopul nostru constituie îmbunătățirea comunicării și a limbajului scris și oral, precum și dezvoltarea competențelor matematice.

În continuare, vă prezint o activitate pentru diferențierea literelor p/b/d și un joc „memory”, pentru exersarea și aprofundarea tablei înmulțirii.

1. Activități pentru diferențierea literelor p/b/d . (imaginile corespund cuvintelor din limba maghiară)

2. Cărți „memory”

Bibliografie

- ORDIN Nr. 5574 din 7 octombrie 2011 pentru aprobarea Metodologiei privind organizarea serviciilor de sprijin educațional pentru copiii, elevii și tinerii cu cerințe educaționale speciale integrați în învățământul de masă

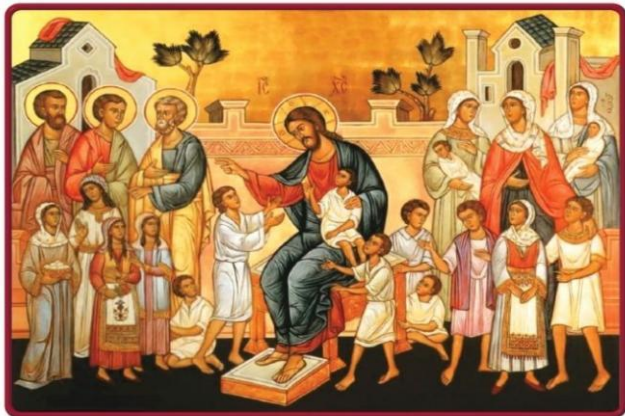
DIMENSIUNEA CATEHETICĂ A ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SPECIAL

prof. Ioan Ciocmărean

A fi creștin înseamnă a mărturisi și a împlini prin fapte învățătura Mântuitorului Iisus Hristos întregă, curată, așa cum ne-au lăsat-o Sfintele Scripturi și Sfinții Părinți ai Bisericii, păstrătorii, apărătorii și tâlcuitorii peste veacuri ai Revelației dumnezeiești.

Biserica Ortodoxă este *Stâlpul și Întărirea Adevărului*, este o realitate pe care o recunosc și o păzesc în viața lor duhovnicească fiii acestei Biserici, care văd în Ortodoxie cea mai veche și mai

LAȘAȚI COPILII SĂ VINĂ LA MINE ȘI NU-I OPRIȚI

curată expresie a Tradiției creștine și un tezaur bogat în modele ale vieții duhovnicești.

Dizabilitatea cunoaște forme multiple și poate afecta pe oricine, indiferent de statutul social sau economic, de nivelul inteligenței, de rasă, etnie sau cult. Persoane cu aceeași dizabilitate pot avea abilități și/sau nevoi diferite, dar mai presus de toate, persoanele cu dizabilități

au aceleași drepturi ca noi toți.

Ne întrebăm: *ce este dizabilitatea? cum este trăită de cel care o are? cât de bine se poate integra o astfel de persoană în societate? care sunt cele mai eficiente metode aplicate pentru integrare și acceptare? și cum lucrează Dumnezeu cu asemenea persoane?*

Nevoile și necesitățile persoanei cu dizabilități, precum și rolul pe care îl are profesorul de religie în colaborare cu familiile acestora și cu Biserica este unul foarte important, de a-L face cunoscut pe Dumnezeu și învățătura Lui. Obiectivul acestei lucrări dintre uman și divinește acela că într-un viitor apropiat totul se va schimba în bine: oameni mai buni, mai amabili și mai egali deoarece în Mântuitorul Hristos a fost recapitulată întreaga fire umană (Efes. 1, 10) și întreg cosmosul, iar omenirea a fost chemată să se împărtășească de întreaga lucrare mântuitoare și de roadele întrupării Sale printr-o colaborare sinceră și personală.

Mântuitorul Hristos se identifică cu fiecare om, văzând în fiecare om o entitate unică, cu valoare și menire unică în lume. Vorbind despre condițiile moștenirii vieții veșnice și despre valoarea

faptelor bune în procesul mântuirii subiective, El zice: „Întrucât ați făcut (bine) unuia dintre acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut” (Matei 25, 40).

Episoadele vindecărilor minunate săvârșite de Mântuitorul Hristos au în centru nu atât vindecarea unei neputințe fiziologice, ci reintegrarea, reîncorporarea socială a persoanelor. Mântuitorul nu face distincție între vindecarea fizică, restabilirea socială și iertarea păcatelor. Iertarea păcatelor implică ștergerea stigmatului impus de o cultură în cadrul căreia dizabilitatea era asociată în chip automat cu păcătuirea. Astfel, dizabilitatea este în primul rând o problemă socială, în timp ce vindecarea este îndepărtarea barierelor sociale. De aceea, ar trebui probabil mai multă atenție atunci când noi, adeseori, reducem semnificația și scopul iertării la vină și izbăvire, deși cuvântul grecesc pentru iertare (*synchoresis*) implică un aspect comunitar, este un act care trebuie împlinit împreună, în comunitate/comuniune.

Omul a fost creat de Dumnezeu cu minte, ceea ce ne împlinește ca oameni, dar și cu emoții, cu voință, cu simțiri trupești și sufletești. Ora de religie la școală, este chemată să activeze, chiar și măcar pentru o oră pe săptămână, acest complex sufletesc și material numit om și să-l pună față în față cu adevăratele sale rosturi și cu chemarea lui spre veșnicie.

Dincolo de exigențele firești, obișnuite ale oricărei ore de religie (planificări, cataloage, inspecții, grade didactice etc), ținta trebuie urcată mai sus, înspre adevăratele nevoi ale omului, cu atât mai mult ele elevului cu CES. Iar nevoia adevărată a omului este nevoia de Dumnezeu. Asta însă nu se regăsește doar la nivelul minții, ci și la nivelul inimii, de pildă, la nivelul voinței: *sunt un om mai interesat de valorile credinței după fiecare oră de religie? Am decis fie măcar pentru azi că voi fi un om mai bun?* Pentru cunoștințe sunt examinările, ascultările, cum li se zice, dar o adevărată călăuză într-ale religiei ascultă nu doar exprimarea, frazarea coerentă a cunoștințelor de religie, ci și bătăile inimii și pulsațiile voinței interlocutorului său.

Unui profesor de religie, mai cu seamă din învățământul special, i se cere curaj de a depăși o anumită zonă de comoditate neimplicată în viețuirea tinerilor școlari, dar și gândul că ceea ce face este ceva extraordinar și merită acest curaj și efortul care îl însoțește. În condiții dificile uneori, reușește, vorba colindei, să vină nu cu vreun gând rău, ci să-L aducă pe Dumnezeu simțit în viețile elevilor. Dacă Îl ai pe Mântuitorul, poți să Îl oferi și elevilor, și colegilor profesori, nu doar din perspectiva volumului de cunoștințe religioase, ci și din perspectiva cuminenției creștine, a autenticității evanghelice și a dragostei întru Adevăr.

Rolul Bisericii în acest context este de a îmbrățișa realitatea umană în toate aspectele ei, inclusiv realitatea existenței persoanelor cu dizabilități care de prea multe ori sunt excluse, respinse sau abandonate.

Mesajul Mântuitorului Hristos adus omenirii este mesajul păcii, al împăcării cu întreitul ei aspect, dintre om cu Dumnezeu, cu semenii și cu sine însuși, împăcare care promovează armonia și viața în lume (Luca 2, 14).

Mesajul Mântuitorului Hristos este mesajul iubirii care nu are hotar, care cuprinde pe toți oamenii, pe cei apropiați și pe cei de departe, pe toți oamenii, indiferent de rasă, de stare socială, de convingeri, de aspectele fizice sau boală, pe prieteni și pe dușmani (Matei 5, 44) – pe întreaga creație, om – natură.

Am constatat, din experiență proprie, că modelul exemplului cu atât mai mult pentru elevii cu cerințe educative speciale este foarte important. Pe lângă educația prin lecțiile predate, elevii trebuie să aibă parte și de exemplul profesorului, care trebuie să fie întruchiparea celor prezentate de acesta. Profesorul de religie este și trebuie să fie un model viu pentru elevi, în sensul seriozității, al religiozității, al moralității și al pregătirii sale multilaterale. În fond, modelul este unul singur, Iisus Hristos, iar noi toți ceilalți încercăm să ne modelăm și să ne lăsăm modelați după acest model unic. Religia în școală și profesorul de religie sunt factori fundamentali de polarizare, de conturare, modelare și mediere a universului și mediului uman, de copii și tineri, aflați în formare permanentă și continuă.

Bibliografie

Anghelescu, Anton, *Psihologia religioasă a copilului și a adolescentului cu aplicațiuni la învățământul religios*, Atelierele tipografice Presa, Brăila, 1939

Nechita, Marius, *Integrarea profesională a personelor cu dizabilități*, Universitatea de Nord, Baia Mare, 2010

Șanta, Gheorghe, *Educația religioasă și cunoașterea lui Dumnezeu*, „Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Theologia Ortodoxa”, nr.1 (2013)

Timiș, Vasile, *Religia în Școala Românească de azi. Exigențe. Probleme. Perspective*, „Glasul Bisericii”, anul LXI, nr. 11-12 (2007)

EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

TULBURĂRI SPECIFICE DE ÎNVĂȚARE - EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

prof. Floriana Bene

Dificultățile de învățare sunt un termen generic ce se referă la un grup eterogen de tulburări ce se exprimă prin dificultăți semnificative în achiziționarea și utilizarea receptării și înțelegerii limbajului, a vorbirii, scrierii, citirii (literizării, silabisirii), a raționamentului și abilităților matematice, ca și a unor abilități sociale.

Rezultatele slabe la școală sunt primul semn al TSI, însă trebuie să ne asigurăm că acestea nu sunt datorate unei motivații reduse pentru învățare. Pentru a repera totuși TSI trebuie să urmărim cum citește, scrie sau calculează copilul prin raportare la performanțele celorlalți copii de-o vârstă cu el și ținând cont de inteligența sa (spre exemplu, dacă nu reușește să citească cu aceeași corectitudine și viteză ca alți copii de aceeași vârstă).

În ceea ce privește strategiile de remediere, acestea se referă la un timp în plus pe care cadrul didactic îl petrece numai cu elevul prezentând disgrafie. Dacă deficiența este severă, copilul va trebui să beneficieze și de o terapie specializată.

Un rol foarte important îl are reconsiderarea atitudinii adultului (cadru didactic și familie) în ceea ce privește **disgrafia**. Sub nicio formă nu trebuie să se utilizeze forme rigide de “reeducare”. Se face greșeala de multe ori ca, să se încerce remedierea “scrisului urât” prin reîntoarcerea la exercițiile pregrafice. Deși experimentele au dovedit de mult că ele mai mult dăunează decât ajută, învățământul nostru se încăpățânează să ignore copilul și să proslăvească metoda. Sub nicio formă nu trebuie reinstaurate aceste exerciții. Nu trebuie nici să se dea elevului mai multe teme de copiere; este ca și cum ar condamna la scriere o persoană cu hemipareză. Mai degrabă, să motiveze elevul prin aprecierea performanțelor sale de citit, de comunicare orală, de rezolvare de probleme, etc. Pe de altă parte, este bine ca elevul respectiv să fie stimulat în a scrie ceva cu sens: felicitări, cărți poștale, scrisori scurte, adresate unor persoane importante pentru copii, ori să copieze un text scurt sau o poezie, care să fie afișate și care să constituie un prilej de discuție într-un anumit moment al zilei ori al săptămânii.

În cazul copiilor **dislexici** trebuie înțeles și acceptat faptul că performanța scăzută a copilului nu se explică prin lene, prostie, neatenție sau lipsă de caracter. Empatia față de copilul dislexic presupune capacitatea de a ne pune în pielea copilului, de a rezona cu ceea ce simte și de a înțelege acele trăiri chinuitoare prin care trece. Copilul dislexic își dă seama că el este diferit de ceilalți, că nu poate face față cerințelor și rămâne în urma celorlalți, că alți copii, mai mici, știu lucruri pe care el nu

le știe. Simte că pentru el este imposibil, inaccesibil, ceea ce pentru alții este natural. Copiii dislexici își dau seama că realizările lor nu satisfac așteptările părinților, pedagogilor și nu sunt în concordanță nici cu străduințele proprii. Deoarece nu știu să scrie și să citească bine, li se poate crea convingerea că nu pot face nimic bine, insuccesele repetate îi pot conduce la convingerea că nu se pricep la nimic. Acești copii se simt incapabili, nefolositori, inutili, inferiori celorlalți. Devin din ce în ce mai pasivi, își pierd spiritul de inițiativă, nu au încredere în capacitățile proprii, nu-și mai asumă riscuri, se așteaptă la insuccese. Aprecierea de sine devine instabilă. Învăță cu din ce în ce mai puțină plăcere și treptat se instalează pierderea durabilă a motivației. Mulți dintre ei reacționează la eșecurile de învățare prin tulburări de comportament, care deseori nu sunt înțelese de familie sau școală.

În cadrul abordărilor generaliste în ceea ce privește **tulburările de calcul** se pot distinge mai multe metode de a ajuta elevii:

- jocuri matematice;
- repetarea noțiunilor și a metodelor de rezolvare a problemelor pe care copilul să le exerseze și acasă;
- folosirea caietelor cu pătrățele unde numerele sunt mai ușor de văzut;
- folosirea continuă a numerelor rotunjite, mai ușor de reținut,
- folosirea de exemple concrete și abia ulterior a celor abstracte;
- folosirea imaginilor în înțelegerea problemelor;
- folosirea exemplurilor din viața reală, de zi cu zi;
- citirea cu voce tare a exercițiilor de matematică;
- folosirea muzicii și a ritmului pentru a reține formulele mai ușor;

Elevii trebuie să stea în bănci astfel încât să fie ușor antrenați în discuții, să-și folosească simțurile ca să învețe (prin palpate de exemplu, să scrie cu degetele pe o suprafață dură, să-și folosească propriul corp ca să creeze figuri geometrice etc). Trebuie predată doar puțină materie deodată, iar noile concepte trebuie să se bazeze pe cele predate mai demult, folosindu-se următorii pași: la început, folosiți obiecte concrete (socolitoare, figuri geometrice, globuri pământesti, bani de jucărie) pentru a-i învăța pe copii concepte și operații; apoi folosiți desene și diagrame pentru a reprezenta aceste concepte; la urmă, prezentați conceptele în mod abstract. Elevii vor reveni la obiectele concrete ca să poată înțelege și învăța operații mai grele. Lăsați elevii să folosească socolitoare sau calculator chiar atunci când copiii mai buni din clasă nu mai au nevoie de ele, în rezolvarea problemelor. Dacă elevii nu înțeleg un concept sau o operație găsiți un alt mod de a le preda. Nu folosiți aceeași metoda de predare care nu dă rezultate. Elevii cu discalculie au nevoie de multe exerciții, așa încât trebuie exersat mult cu ei pentru a putea rezolva operațiile în mod automat. Folosiți exemple concrete când le predați semne și simboluri matematice. Accentuați

semnificația lor și nu doar simpla memorare. Formați grupuri în clasă în care elevii să folosească limbajul și concepte matematice ca în viața de zi cu zi. Analizați greșelile făcute mai des ca să le găsiți cauza: omit elevii lucruri esențiale, folosesc operații incorecte, o iau în direcția greșită sau copiază incorect? Apoi arătați elevilor cum să-și repare greșelile (încercuiți sau faceți un semn cu roșu pe marginea paginii de unde ei trebuie să refacă sarcina). Nu lăsați elevii să repete greșelile. Supravegheați-i pe măsură ce lucrează ca să depistați greșelile din timp. Dacă elevii au greutate în copierea de pe tablă, dați-le o copie pe care să scrie răspunsurile. Dacă elevii înțeleg greu limbajul matematic, citiți textul cu voce tare și ajutați-i să-l descifreze. Se pot sublinia detaliile de care au nevoie, radia ideile nesemnificative și încercui întrebările. Predați elevilor strategii variate pentru a rezolva problemele de exprimare, cum sunt crearea de modele sau desene în rezolvarea problemelor. Folosiți numerale și simboluri matematice în scrierea de mână. Încurajați elevii să folosească caiete cu pătrățele pentru a scrie mai ușor numerele și semnele. Dați elevilor exemple practice încât să înțeleagă sensul și logica răspunsurilor lor. Încurajați-i să se întrebe dacă soluțiile lor au o logică. Dați elevilor exerciții care implică doar un concept sau o operație, ca să poată găsi ușor soluția. Exersați cu elevii teste standardizate contra cronometru, inclusiv marcarea răspunsului corect pe fișa prevăzută în test.

Discalculia nu se poate vindeca rapid. Ajutați elevii să fie motivați prin crearea de diagrame cu progresele lor și răsplătiți-le efortul. Activități pentru învățarea matematicii : jocuri, cântece, povești cu cifre, programe educative pe PC, demonstrația, învățarea prin cooperare. Aceasta din urmă, are câteva procedee și metode ce pot fi aplicate cu eficiență la elevii cu CES, și anume: brainstorming-ul individual sau în perechi; Știu, vreau să știu, am învățat; activitatea dirijată de citire-gândire; predicțiile în perechi, gândiți, lucrați în perechi, comunicați, rezumați, comunicați.

Bibliografie

Bartók, É., Vida, E., Cseh, Á. (2011). Educarea copilului dislexic. Tîrgu Mureș

Cain, K. (2012). Abilitatea de a citi. Dezvoltare și dificultăți. București: ASCR

David, C., Roșan, A. (2017). Repere diagnostice bazate pe dovezi științifice în tulburările specifice de învățare. Cluj Napoca: Argonaut & Limes

David, C.(2015). Tulburările de învățare, Roșan, A. (coord.), Psihopedagogie specială. București: Polirom

AVA, FETIȚA SOARELUI

(Poveste terapeutică)

prof. Rusandra-Mihaela Timoc

Ava se afla în fața unei mari provocări din viața sa. Era prima ei zi de școală și emoțiile pe care le avea au început să “îi gâdile” stomăcelul încă dinainte cu o seară. Ea știa de micuță că are o problemă ce o face diferită de ceilalți copii, o problemă despre care unii spuneau că e “dizabilitate”, dar despre care mama ei spunea că o face o fetiță extrem de specială. Ea știa de micuță că frumusețea ei este una aparte, ochișorii ei aveau luminițe și păreau că mereu se strâmbă la soare. Așa îi spunea mămica ei râzând mereu, că ea este o fetiță aleasă să aibă un sindrom, dar nu orice sindrom, ci unul a Iubirii, a Bucuriei și Prieteniei, a ceva în plus față de toți și de toate... îi spune *CROMOZOM* ... hmm și da, gândea Ava: Sună frumos dar habar nu avea ce poate să însemne și ea cu cine să se mai asemene.

Împreună cu mama ei au ales cea mai frumoasă ținută pentru acest eveniment. Era un sarafan de un bleumarin perfect și o cămășuță albă precum spuma laptelui, accesoriată cu mici năsturei bleu ciel. Era perfect de frumoasă ținuta ei și se asorta nemaipomenit cu pantofiorii albi de lac în care putea să își oglindească ochișorii ei frumoși precum două bobite de cafea. Ea auzea că mămica ei făcea mereu eforturi să îi asigure toate cele necesare, dar de data asta “cred că a câștigat la loterie” gândea Ava în mintea ei zâmbind. Îi plăceau mult biluțele acelea ce le vedea la loterie. Stătea tăcută pe canapea când mama ei venea pregătită să îi perie părul buclat și arămiu ce aștepta să fie răsfățat cu cele mai frumoase codițe. Erau doar ele două. Mereu au fost doar ele două. Se gândea în urmă ... La grădiniță a fost frumos, a depășit repede momentul primei întâlniri cu doamna educatoare și colegii ei. Pe atunci era prea micuță să realizeze că doar ea este însoțită de mama iar restul copiilor erau înconjurați de familii numeroase și mai ales zgomotoase. Își amintește însă că asta nu i-a plăcut. Erau mulți tați acolo, frați, bunici și cine mai știe ce rubedenii care pentru Ava nu însemnau nimic. Ea o avea pe mama. La fel și acum. Apoi a uitat de toți și s-a topit văzând chipul frumos al celei care urma să îi fie educatoare. Și nu doar chipul, vocea ei blândă și brațele ei calde și primitoare au făcut-o să creadă că a pășit pe un tărâm al poveștilor.

Acum e altceva. În mintea ei, Ava își imagina școala ca fiind o clădire înaltă, o clădire mai înaltă decât grădinița ei dragă, lipsită de culoare și cu o curte în care doar frunzele toamnei s-ar mai simți la ele acasă. În timp ce mama ei o pieptăna cu multă grijă, Ava o întreabă timid:

- Mamă, cum va fi azi la școală? Vom fi doar noi două din nou, vom merge cu autobuzul, vom coborî în stația de lângă parcare a aceea plină de mașinile acelea frumoase ale părinților colegilor mei sănătoși. Așa este mama?

- Ava, fetița mea frumoasă, și tu ești un copil sănătos. Ești într-un fel specială și eu îi mulțumesc lui Dumnezeu că a avut grijă ca noi două să ne întâlnim în cel mai minunat mod cu putință – ca mamă și fiică. Probabil că mașinile acelea vor fi acolo, sau nu. Probabil că vor fi frumoase, sau nu. Ceea ce contează este faptul că noi două vom fi împreună. Ceea ce este important este faptul că tu, spre deosebire de colegii tăi care vin cu mașini frumoase, cum spui, tu știi să circuli cu un autobuz. Știi locul pentru urcare, știi locul pentru coborâre, tu îți compozi singură biletul, oferi locul tău persoanelor vârstnice și zâmbești atâtor oameni într-o zi. Ție îți zâmbește șoferul atunci când urci și saluți tot autobuzul cu glasul tău precum un clopoțel. Trei lucruri să nu uiți, frumoasa mea: să fii bună, să zâmbești și să crezi mult în forțele tale. Totul are să fie bine ! Deja, totul este bine !

O sărută pe frunte cu multă iubire, ca de fiecare dată și pornesc spre școală. Și da, fetița avea dreptate: coboară lângă parcare plină de mașini frumoase și oameni gălăgioși. Vede cu alți ochi acum acest lucru. Mașinile acelea nu îmbrățișează oameni, adulții aceia, cei mai mulți dintre ei, nu duc copii de mână ci buchete imense de flori. Povestesc gălăgios între ei, despre orice altceva în afară de școală. Ava o strânge mai tare de mână pe mama ei, și începe să fie tot mai sigură pe fiecare pas care îl face alături de ea. În fond, ea are cea mai frumoasă și bună mămică.

Ajunse în fața școlii, nu o mai vede ca pe o închisoare, e chiar viu colorată și ornată ca un tort aniversar pentru această primă zi.

Curtea pe care ea o credea doar lăcaș pentru frunzele uscate, era de fapt plină de bănuțe colorate și trasee frumos și proaspăt trasate. Doamna învățătoare și ea părea desprinsă dintr-o poveste.

Tot ce simțea fetița era – o liniște reconfortantă și multă speranță.

Ava a realizat atunci că nu e nevoie de zeci de oameni în jur pentru a fi fericit, că nu ai nevoie de mașini frumoase pentru a te simți împlinit. Ai nevoie de brațe calde care să te cuprindă, de o inimă care să te iubească și de grija pe care cineva ți-o oferă. Apoi și-a amintit de vorbele mamei: “Să fii bună, să zâmbești și să crezi mult în forțele tale. Totul are să fie bine! Deja, totul este bine!” Pentru Ava, prima zi de școală a reprezentat începutul celor mai frumoși ani care au făcut-o să se simtă așa cum spunea mămică ei: ”Fetița Soarelui”. Cu nimeni și cu nimic nu ar mai schimba asta!

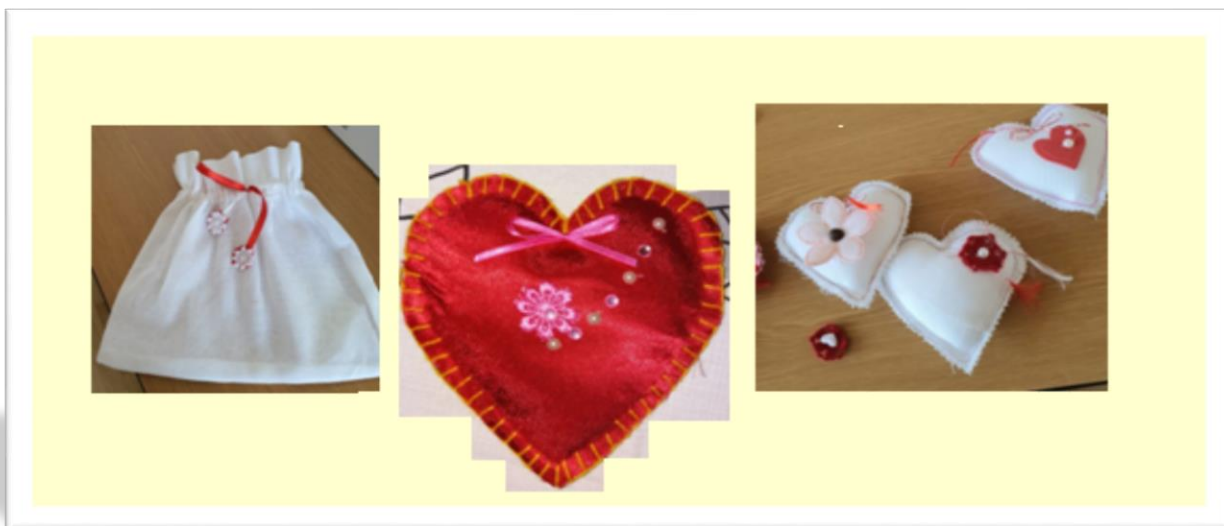

CONFEȚIONAREA MĂRȚIȘOARELOR ȘI A ALTOR PRODUSE DIN MATERIALE TEXTILE RECICLABILE

Prof. ing. Claudia Rablău
Maistru instr. Onorica Pop

În acest an școlar, sub presiunea pandemiei, am parcurs cu toții o perioadă critică, o perioadă în care învățământul a suferit o schimbare radicală, prin trecerea de la predarea față în față la predarea online. Acest lucru a obligat școlile, și implicit cadrele didactice, să adopte rapid o diversitate de platforme digitale și să regândească procesul de predare, astfel încât să poată atinge rezultatele învățării prevăzute în curriculum-ul școlar.

Provocarea adusă de predarea online pentru învățământul profesional și tehnic a fost cu totul deosebită, deoarece orice meserie se poate învăța doar prin practicarea ei, iar elevii nu dispun în mediul familial de utilajele și instrumentele necesare dezvoltării abilităților practice.

Pe cât de provocatoare a fost perioada de predare online, pe atât de fructuoasă a fost cea de după revenirea elevilor la școală, mai ales că soarele din suflet a fost dublat de salutul primăverii, care a început să-și arate primele raze. Și cum să întâmpinăm primăvara mai frumos decât prin oferirea unui mărțișor sau a unui mic dar celor dragi, pe care îi purtăm în suflete? Acesta a fost contextul care a dat imbold elevilor, îndemnându-i la acțiune.

Astfel, în cadrul activităților practice desfășurate în atelierul școlii, elevii clasei a XII-a învățământ profesional special, calificarea Confeționer produse textile, îndrumați de cadrele didactice – maistru instructor Pop Onorica și prof. ing. Rablău Claudia, au confeționat mărțișoare și alte produse textile, folosind materiale reciclabile.

Materialele textile au fost asigurate în mare parte de agentul economic Meseșul S.C.M., partenerul de practică al școlii. Pe această cale aducem mulțumiri conducerii firmei pentru sprijinul acordat.

Considerăm că activitatea a avut un real succes, având în vedere faptul că a dezvoltat abilitățile practice ale elevilor, creativitatea și spiritul antreprenorial al acestora, pe de o parte, iar pe de altă parte, a avut un impact pozitiv asupra conștientizării elevilor cu privire la necesitatea reciclării materialelor și reintroducerii deșeurilor textile în procesul de fabricație.

Școala noastră, prin includerea în oferta educațională a unei clase de învățământ profesional, calificarea Confectioner produse textile, își propune să vină în întâmpinarea elevilor cu cerințe educative speciale, absolvenți ai claselor a VIII-a, oferindu-le posibilitatea de a-și continua studiile și de a dobândi o calificare de nivel 3, într-o meserie solicitată de agenții economici din industria textilă.

Prin învățământul profesional și tehnic și nu numai, conducerea școlii, împreună cu colectivul de cadre didactice, își propun sprijinirea elevilor pentru dezvoltarea cognitivă, socio-emoțională și dobândirea autonomiei personale, astfel încât, la absolvire, să se poată integra în societate și pe piața muncii.

INSTRUIRE PRACTICĂ CLASA A IX A - ASPECTE DE BUNE PRACTICI-

prof. Viorela Petrice, Liliana Zaharie, Rusandra Timoc

Expoziția “TRADIȚIONALUL MĂRȚIȘOR” reliefează mărțișoare lucrate manual, în cadrul orelor de instruire practică online de către elevii clasei a IX a Învățământ profesional special de 4 ani. Elevii coordonați în activitățile practice de către cadrele didactice: Dirginte, prof. Viorela Petrice, instructor de practică Liliana Zaharie, profesor Rusandra Timoc, și-au pus în valoare talentul, creativitatea, îndemânarea, hărnicia și răbdarea împletind cu dragoste mărțișoare autentice românești, oferindu-le cu drag colaboratorilor școlii noastre!

Mulțumim conducerii CSEI-Speranța pentru sprijinul acordat!

8 MARTIE CU DRAG, PENTRU MAMA!

prof. Liliana Zaharie

Elevii clasei a IX a Învățământ profesional special de 4 ani, în cadrul orelor de instruire practică, și-au pus în valoare creativitatea, imaginația, talentul și au realizat cu multă dragoste și emoție, felicitări și diploma pentru cea mai specială ființă din viața lor “MAMA”. Lucrările efectuate au fost expuse și în cadrul unor expoziții pe aceeași temă realizate de școală.

Mulțumim conducerii
CSEI-Speranța pentru
sprijinul acordat!
Felicitări dragi elevi!

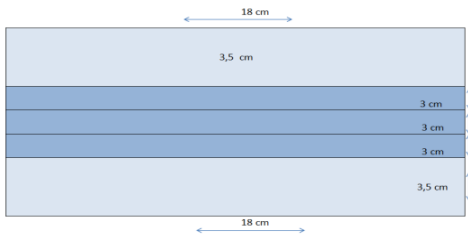

INSTRUIRE PRACTICĂ ONLINE

prof. Liliana Zaharie

MASCA DE PROTECȚIE – ANTICOVID 19 – Fișă de documentare

Materiale textile și unelte pentru coasere			
1. Prototip- Masca anticovid 19 	2. Țesătura de bază Tercot tip bbc.imprimat cu figurine 	3. Materiale auxiliare Tercot tip bbc.culoare albă ață și elastic cilindric 	4. Unelte de lucru foarfecă, centimetru de croitorie, cretă albă și albastră, ac de cusut, liniar

Aspecte din activitatea practică prin aplicarea metodei -Instruirea programată-

TIPARUL MASCĂ DE PROTECȚIE ANTICOVID 19 	1. Încadrarea tiparului 	2. Verificarea parametrilor de coasere pe materialul de bază
3. Coaserea propriu- zisă 		
4. Aspectul final al lucrării realizate 		

ÎNVĂȚĂM, JUCÂNDOU-NE!

prof. Emőke Papp

Conținut instructiv - educativ	Mijloace de învățământ
<p>1. „Recunoaște literele” Elevii vor primi câte o fișă laminată cu literele A, E, I, O, U și tot aceste litere decupate pe pătrățele. Ei trebuie să găsească pe masă literele indicate de profesor și să le potrivească la locul lor pe fișa laminată.</p>	
<p>2. „Puzzle distractiv” Elevii vor primi cuvinte din trei litere în formă de puzzle. Ei vor trebui să rezolve puzzle-ul, să recunoască literele și să citească cuvintele.</p>	
<p>3. „Citim și potrivim” Elevii vor primi fișe laminate ce conțin imagini cu cuvinte monosilabice, din trei sau două litere. Ei vor trebui să aleagă cuvintele dintr-un bol, să le citească corect și să găsească imaginea la care se potrivește. Pe fișă este loc și pentru a scrie cuvintele citite.</p>	
<p>4. „Pescuim cu spor! ” Fiecare elev va primi o “undiță” pentru pescuit (un lemn la capătul căruia este un magnet), totodată vor primi și pe o foaie A3- un lac și un bol pentru acvariu. Vor primi peștișori cu toate literele alfabetului, pe care sunt magneți dublu adezivi. Elevii vor trebui să le prindă, să denumească litera aflată pe peștișor și dacă au recunoscut corect litera vor pune peștișorul în acvariu, dacă nu înapoi în lac.</p>	
<p>5. „Puzzle-ul fețelor noastre”. Elevii vor primi puzzle-uri cu fețele și numele lor și a colegilor/profesorilor de la clasă. Ei vor trebui să rezolve puzzle-ul, să citească corect și pe urmă să scrie cu carioca numele de pe puzzle.</p>	

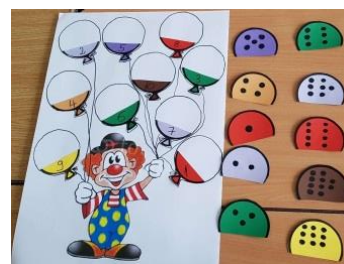
6. „Buburuzele”

Buburuzele au zburat foarte departe și nu mai știu să se întoarcă la frunzele lor. Elevii vor trebui să le ajute. Profesorul pune pe tablă fișe laminate cu frunze numerotate de la 0 la 10, elevii vor alege câte o buburuză dintr-un bol, vor număra cercurile de pe buburuză și o vor pune pe frunza care arată numărul de cercuri de pe buburuză. Așa vor continua să numere și să potrivească.

7. „Clovnul vesel și baloanele”

Elevii vor primi un clovn cu jumătăți de baloane ce conțin numere în centrul 0-10. Celelalte jumătăți pe care le vor primi pe bancă vor avea cerculețe. Ei trebuie să numere cerculețele și să găsească numărul corespunzător pe fișă. După ce au completat toate baloanele, cu ajutorul lor clovnul va reuși să zboare.

8. „Noi suntem harnici și numărăm corect! ”

Elevii trebuie să denumească cifra de pe fișa primită, să meargă pe conturul cifrei cu degetul și pe urmă să o scrie cu carioca. Ei trebuie să pună atâtea buline lângă număr cât indică acesta și să construiască și un turn din cuburi.

9. „Animale domestice si sălbatice ”

Elevii vor primi două machete, una cu o fermă și una cu o pădure; animale domestice și animale sălbatice laminate, decupate și puse pe bețișoare.

Elevii trebuie să denumească animalele, să spună dacă sunt animale domestice sau animale sălbatice și să imite animalele, folosind onomatopeele corecte.

ANTRENAREA PREACHIZIȚIILOR LIMBAJULUI

prof. Cristina - Laura Țurcaș

Limbajul oral se dezvoltă pe baza preachizițiilor limbajului, a elementelor de psihomotricitate, iar limbajul scris stă la baza achiziției limbajului scris-citit (Hațegan, 2016). Această relație de dependență este redată grafic de către Roulin prin schema „Piramida limbajului”.

Conform acestui model de dezvoltare a limbajului, se poate elabora atât schematizarea diagnosticului cât și a intervenției.

După cum reiese din imagine, la baza piramidei stă evaluarea preachizițiilor limbajului, care este un proces amplu, complex, proces care trebuie derulat în orice caz de tulburare de limbaj și comunicare (Hațegan, 2016).

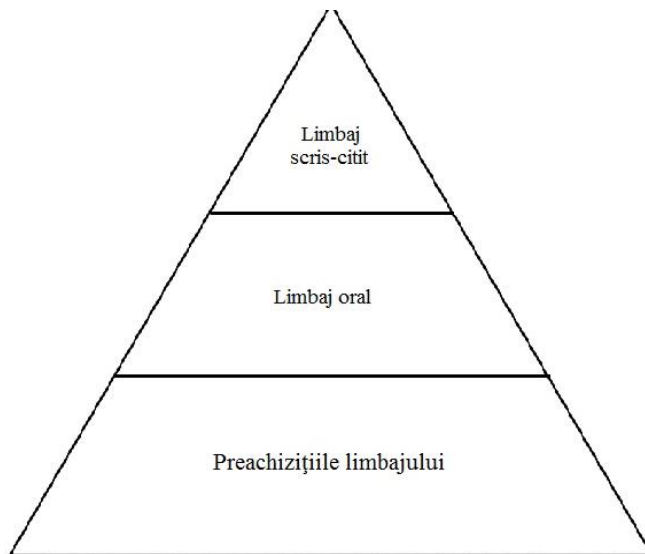

Fig. 1 Piramida limbajului a lui Roulin (Hațegan, 2016)

Antrenarea preachizițiilor limbajului vizează intervenția pe mai multe domenii :

➤ Domeniul: **Motricitate generală**

Obiectiv : Organizarea și coordonarea motorie generală

corporală

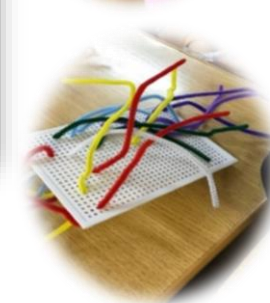
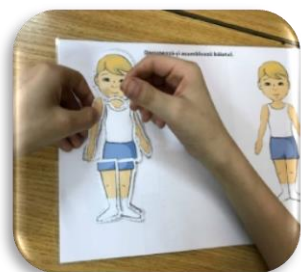
➤ Domeniul : **Motricitate fină**/ Coordonare oculo-motorie/ coordonare bimanuală

Obiectiv: Dezvoltarea conduitelor motorii fine, a coordonării oculo-motorie și a coordonării bimanuale

➤ Domeniul: **Schema**

Obiectiv: Dezvoltarea percepției și identificării elementelor de schemă coporală

➤ Domeniul: **Lateralitate**

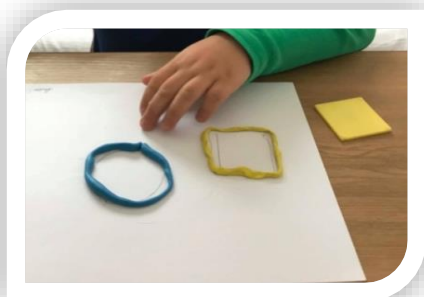
Obiectiv : Antrenarea lateralității mână-ochi-picior

➤ Domeniul: **Orientare spațială**

Obiectiv : Dezvoltarea capacității de orientare spațială

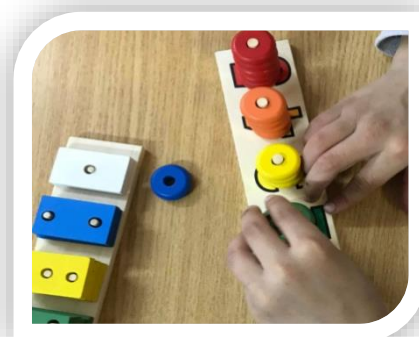
➤ Domeniul: **Orientarea și organizarea temporală/ Ritm**

Obiectiv : Formarea și dezvoltarea capacității de orientare și organizare temporală. Antrenarea abilităților de percepție a ritmului

➤ Domeniul: **Structuri senzorio-perceptive** (formă, mărime, culoare, textură)

Obiectiv : Dezvoltarea structurilor senzorio-perceptive de recunoaștere a formei, mărimii, culorii, texturii

➤ Domeniul: **Respirația**

Obiectiv : Dezvoltarea și antrenarea respirației

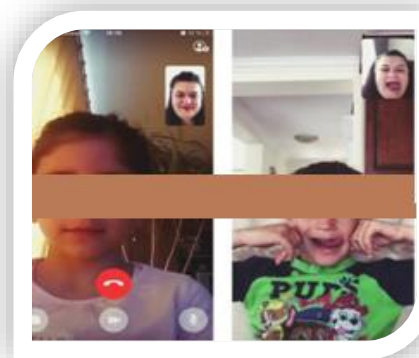
➤ Domeniul: **Motricitatea aparatului fon-articulator**

Obiectiv: Dezvoltarea motricității organelor fonarticulatorii (mobilitate labială, mandibulară, linguală, facială , vâl palatin)

➤ Domeniul: **Perceptiv-auditiv**

Obiectiv: Antrenarea abilităților de procesare fonologică;

Dezvoltarea și antrenarea auzului fonematic

➤ Domeniul: **Vocabular**

Obiectiv: Dezvoltarea vocabularului

Bibliografie

Bodea Hațegan C., (2016). *Logopedia. Terapia tulburărilor de limbaj. Structuri deschise*, Editura Trei, București
Wauters-Krings,F., (2014). *(Psiho)Motricitate. Sprijin, prevenție și compensare*, Editura ASCR:Cluj-Napoca

ÎNVĂȚĂM DISTRACTIV

prof. Alexandra Hosu

În învățământul special apar numeroase provocări pe care atât elevii, cât și profesorii trebuie să le gestioneze cât mai eficient pentru a spori șansele de învățare ale elevilor. Dat fiind faptul că cea mai mare provocare o reprezintă însuși procesul instructiv-educativ, este cunoscut că materialul didactic trebuie adaptat nevoilor elevilor, astfel încât informația să ajungă la aceștia. În continuare voi propune câteva materiale adaptate nevoilor elevilor pe care eu i-am întâlnit de-a lungul anilor:

1. Tabla înmulțirii cu 9

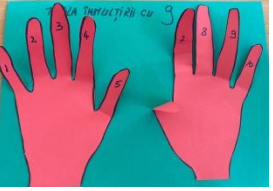

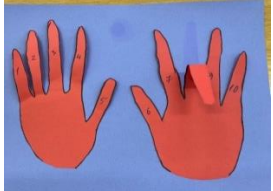
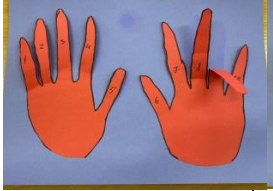

Deoarece tabla înmulțirii este o operație matematică care antrenează multe procese cognitive, precum memoria de lungă durată, gândirea abstractă, analiza și sinteza datelor, etc., am propus elevilor o metodă alternativă de învățare a tablei înmulțirii cu 9. Pentru a întări explicațiile mele, am creat împreună cu elevii un material ajutător:

Am reprezentat pe câte o foaie mâinile fiecărui elev și am numerotat fiecare deget. Pentru tabla înmulțirii cu 9, se îndoiește degetul cu numărul înmulțit. În stânga degetului îndoit apar zecile, iar în dreapta degetului îndoit apar unitățile.

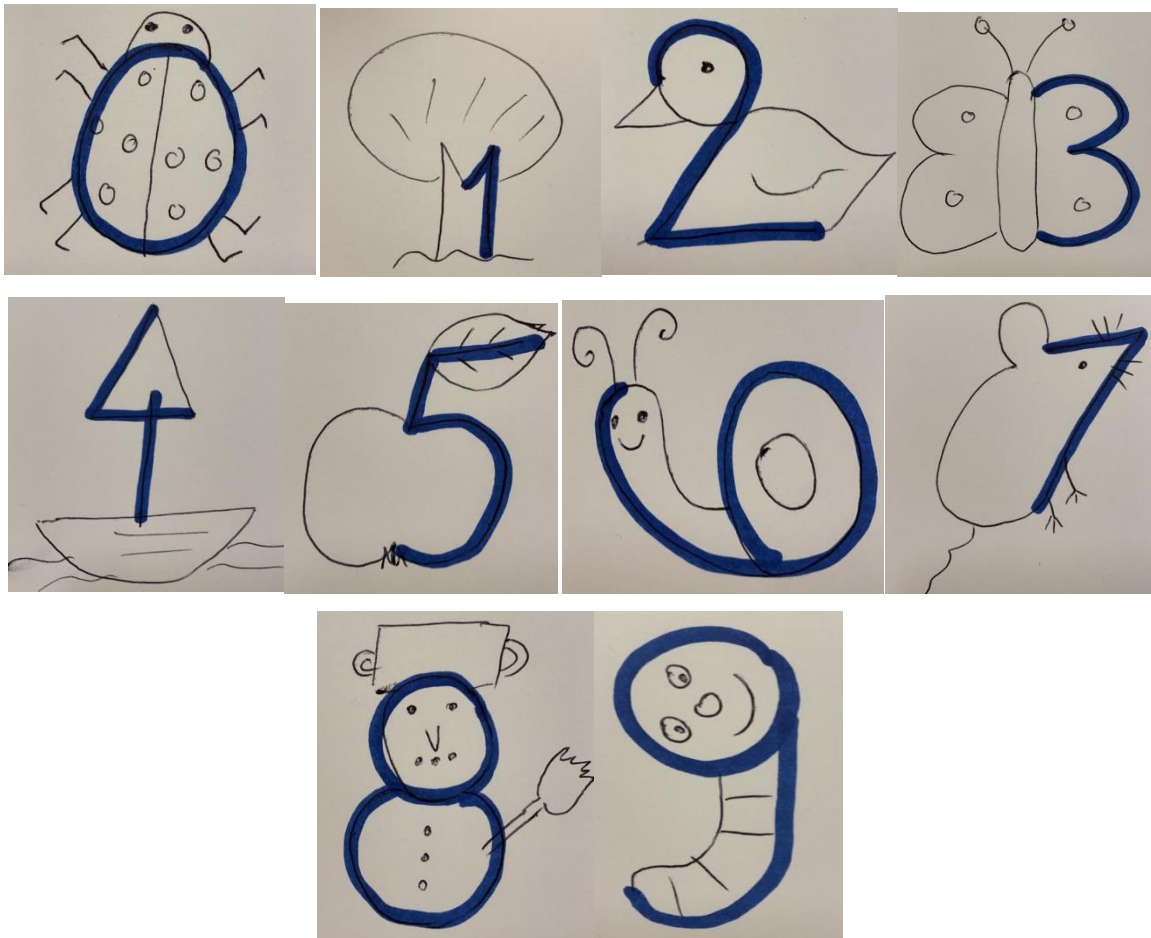
De exemplu, pentru „9x1”, primul deget este îndoit, ceea ce înseamnă că în partea stângă nu avem deget rămas, deci nu avem zeci în rezultatul operațiilor, iar în partea dreaptă avem 9 degete ridicate, deci 9 unități. Acest lucru înseamnă că $9 \times 1 = 9$. Pentru „9 X 2”, dacă îndoim al doilea deget, avem un deget în partea stângă de o zece și 8 degete în partea dreaptă, deci 8 unități. Astfel, rezultatul operației $9 \times 2 = 18$.

0(zeci)/9(unități) $9 \times 1 = 09$	1(zece)/8(unități) $9 \times 2 = 18$	2(zeci)/ 7(unități) $9 \times 3 = 27$	3(zeci)/ 6(unități) $9 \times 4 = 36$	4 (zeci)/ 5 (unități) $9 \times 5 = 45$

				
5(zeci)/4(unități) $9 \times 6 = 54$	6(zece)/3(unități) $9 \times 7 = 63$	7(zeci)/2(unități) $9 \times 8 = 72$	8(zeci)/1(unități) $9 \times 9 = 81$	9 (zeci)/ 0(unități) $9 \times 10 = 90$

2. Asocierea cifrelor cu diferite imagini

Pentru a ajuta elevii să recunoască cifrele, am ales să asociez fiecare cifră cu o imagine (0- buburuză, 1-copac, 2- rață, 3- fluture, 4- barcă, 5- măr, 6-melc, 7- șoricel, 8- om de zăpadă, 9- omidă). Asociind cifrele cu aceste imagini pe fișele de lucru, am valorificat însușirea noțiunilor abstracte și abilitățile grafice ale elevilor, precum desenul după model, colorare în contur, etc.

ÎNVĂȚĂM PRIN JOC

prof. Eszter – Orsolya Lucza

Alege imaginile care conțin sunetul de la începutul rândului. Decupează imaginile și lipește la locul potrivit.

A

E

I

O

U

Î

Â

LUCRĂRI METODICO-ȘTIINȚIFICE PENTRU OBȚINEREA GRADULUI DIDACTIC I

DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIO-EMOȚIONALE LA COPIII CU SINDROM DOWN - ASPECTE ALE METODOLOGIEI CERCETĂRII

prof. Rusandra-Mihaela Timoc

În contextul sindromului Down, tulburările cognitive și cele de limbaj precum și deficitul psihomotorii, fac necesară intervenția în domeniul afectiv-emoțional pentru o dezvoltare armonioasă a acestor copii minunați, pentru ca viața lor și a familiilor din care fac parte să nu fie afectată din punct de vedere calitativ.

Capitolul dedicat cercetării pedagogice, are ca scop evidențierea influenței pe care o au activitățile cuprinse în Programul de intervenție propus asupra dezvoltării copilului cu sindrom Down, din punct de vedere socio-emoțional. Dezvoltarea socio-emoțională reprezintă o componentă esențială în ceea ce privește adaptarea copiilor cu sindrom Down în orice mediu. Spre deosebire de dezvoltarea cognitivă care este susținută în mare parte de o determinare genetică, dezvoltarea socio-emoțională necesită educabilitate, atât la adulți, cât și la copii. Cercetarea își propune a sublinia eficiența Programului de intervenție elaborat prin implementarea și evaluarea unor activități, programe, proiecte de parteneriat menite să vină în sprijinul copiilor cu sindrom Down și dezvoltarea abilităților socio-emoționale ale acestora. Aceste programe au fost elaborate în baza unor evaluări asupra subiecților, elaborării și documentării studiilor de caz și au rol în formarea și dezvoltarea abilităților socio-emoționale cu aplicabilitate în diverse situații de viață.

Studiile de caz dezbat problematica deficitelor în contextul sindromului Down, atunci când subiecții sunt diferiți din punct de vedere al comorbidităților, al existenței în prealabil a intervenției timpurii, al mediului de formare și școlarizare a acestora, traseul educațional, mod de implicare al familiei de proveniență, nivel de informații, formă de integrare, ș.a.

În practică, s-a încercat încurajarea oricărei inițiative de comunicare a copilului, observându-se cât era de dificil pentru ei să inițieze comunicarea. De-asemenea am observat că este deosebit de importantă cunoașterea copilului și a ceea ce dorește el să transmită în momentele în care spre exemplu, refuză sarcina, are momente de încăpățănare. El trebuie să se simtă înțeles și încurajat, să i se insuflă interes pentru comunicare și totodată încredere în sine, cunoaștere de sine și de cei din jur. Acest demers psihopedagogic a venit în întâmpinarea copiilor cu sindrom Down în vederea implementării unui Program de intervenție adecvat pentru formarea și dezvoltarea unor abilități socio-

emoționale. Pentru aceasta s-a urmărit evidențierea caracteristicilor pe care le prezintă în plan fizic și psihic copiii cu sindrom Down.

În cercetare, datorită specificității temei, nu s-a pus problema selectării unui eșantion reprezentativ, astfel că s-a lucrat la nivelul a cinci studii de caz, criteriul de selecție a cazurilor fiind prezența sindromului Down în vederea implementării în demersul terapeutic al acestora a celui mai bun Program de intervenție menit să dezvolte la aceștia abilitățile socio-emoționale. Cele cinci studii de caz au fost tratate individual pentru că cei cinci copii prezintă în comun sindrom Down dar simptomatologia și particularitățile acestora sunt diferite. Pentru eficacitatea aplicării Programului s-a urmărit ca activitățile în care aceștia au fost cuprinși să fie variate, cât mai bine alese și adaptate nevoilor acestor copii, aplicabile în cadru concret și adaptabile la viața de zi cu zi, în scopul dezvoltării unor abilități sociale și de comunicare. Realizarea acestui program de intervenție personalizat ca instrument de lucru și monitorizarea acestuia, au făcut posibilă eficientizarea demersului terapeutic în cazul acestor copii.

Am căutat să arăt care sunt cele mai potrivite modalități de comunicare în funcție de specificitatea fiecărui caz și consider pentru aceasta că programul de intervenție personalizată reprezintă o modalitate eficientă de intervenție pentru copiii cu sindrom Down, iar pe viitor trebuie acordată o importanță majoră includerii activităților menite să încurajeze, să întărească trăirile pozitive și bucuria în demersul terapeutic al acestor copii.

După implementarea programului de dezvoltare socio-emoțională, s-a observat o îmbunătățire simțitoare asupra acestor copii care reușesc să își exprime deschis nevoile și sentimentele, să nu se opună executării sarcinilor pe care le au de rezolvat, ei înregistrând rezultate bune și în urma participării în cadrul activităților cuprinse în cadrul programului de dezvoltare socio-emoțională dar și a unor proiecte de parteneriat. Aceștia și-au dus la bun sfârșit sarcinile pe care le aveau de rezolvat, sarcinile fiind menite să dezvolte și să consolideze încrederea și perseverența, sociabilitatea, respectul, comunicativitatea, emoțiile, stările, atenția, empatia, etc. Înainte de implementarea programului de dezvoltare socio-emoțională, pe baza grilei de observație, rezultatele obținute de copiii cu sindrom Down au fost unele nesatisfăcătoare, acestea dovedind comportamentele în dezvoltare ale acestora. Astfel, ei au evidențiat o încredere scăzută în propria persoană dar și față de ceilalți, erau timizi și neîncrezători, nu puteau duce la bun sfârșit sarcinile, aceștia renunțând atunci când activitățile li se păreau grele sau plictisitoare, au întâmpinat greutăți în acomodarea cu colectivul de colegi, nu respectau reguli, aveau dificultăți în împărtășirea sentimentelor, exprimarea emoțiilor.

Pornind de la obiectivele specifice ale acestei cercetări în urma intervenției pe baza rezultatelor obținute după implementarea programului de dezvoltare socio-emoțională am putut observa modificări

considerabile în ceea ce privește formarea și dezvoltarea unor competențe socio-emoționale ale copiilor cu sindrom Down în special în relaționarea acestora cu colegii, cu profesorii și terapeuții precum și cu părinții. Participarea copiilor la activități individuale, de grup, la jocuri alături de profesor, la activitățile din cadrul programului de dezvoltare socioemoțională, i-au ajutat pe aceștia să-și dezvolte și să-și consolideze abilitățile socio-emoționale și totodată s-a putut observa o creștere în rândul achizițiilor din procesul școlar.

Cei mai importanți factori de dezvoltare a abilităților socio-emoționale vizează contextele și oportunitățile sociale cât mai variate oferite copiilor, răspunsurile adecvate din partea adulților, părinților și educatorilor, modelul personal de exprimare al emoțiilor și rezolvare al problemelor sociale și emoționale. Tratarea de către profesor a fiecărei situații de conflict la nivelul grupului de copii ca pe o experiență de învățare a abilităților de gestionare eficientă, a abilităților de rezolvare de conflicte a condus la creșterea abilităților de exprimare emoțională, înțelegere a emoțiilor și autoreglare emoțională. Prin implementarea programului educațional, s-au constatat influențe informative benefice în procesul formării reprezentărilor și cunoștințelor specifice dezvoltării socio-emoționale a acestor copii, cum ar fi: îmbogățirea vocabularului cu cuvinte și expresii specifice educației socio-emoționale, respectiv înțelegerea, numirea și exprimarea emoțiilor; însușirea și respectarea de norme și reguli necesare unei vieți de calitate în grupul de covârșnici; îmbogățirea cunoștințelor legate de relațiile sociale și trăirile emoționale desprinse din lectura textelor cu conținut specific; capacitatea de a stabili relații corecte între faptele fiecăruia și consecințele lor; capacitatea de a povesti întâmplări reale sau imaginare cu caracter socio-emoțional.

Bibliografie

- Bălaș-Baconschi C., Costea-Bărluțiu C., Hathazi A., *A preliminary investigation of a parental stress measure for parents of children with autism spectrum disorders and Down Syndrome*. Studia Universitatis Babeș-Bolyai – Psychologia Paedagogia, Issue year 59/2014;
- Davis, A.S. (2008). *Children with down sindrom: Implications for assessment and intervention in the school*. School Psychology Quartely, 23(2), pp. 271-281.
- Hathazi A. (2008a). *Dezvoltarea abilităților de comunicare la copiii cu surdocecitate*. Teză de doctorat. UBB, Cluj-Napoca.
- Hathazi, A. (2013). *Sisteme de comunicare alternative și augmentative*. Suport de curs. Departamentul de Psihopedagogie specială, Facultatea de Psihologie și Științele Educației, UBB, Cluj-Napoca.
- Hathazi, A., Roșan, A. (2015). *Sindromul Down*. În Roșan, A. (coord.), *Psihopedagogie specială. Modele de evaluare și intervenție*, Iași: Ed. Polirom.
- Vernon, A.(2006), *Dezvoltarea inteligenței emoționale prin educație rațional – emotivă și comportamentală*, Editura ASCR, ClujNapoca.
- ***Hathazi, A. (2014) – *Abordări interdisciplinare în dezvoltarea abilităților lexice*, https://asttlr.files.wordpress.com/2014/11/andrea_hathazi_particularitati_citul_in-sindromul-down.pdf

METODE ȘI PROCEDEE EFICIENTE ÎN PREDAREA MATEMATICII ÎN CAZUL ELEVILOR CU NEVOI COMPLEXE ȘI INTENSIVE DE SUPORT

prof. Emőke Papp

Pentru lucrarea mea metodico-științifică în vederea obținerii gradului didactic I, am ales un subiect care poate fi util pe parcursul carierei mele în predare, „Metode și procedee eficiente în predarea matematicii în cazul elevilor cu nevoi complexe și intensive de suport”. Elevii cu nevoi complexe și intensive de suport obosesc mai repede în timpul lecției și au atenția foarte scăzută așa că încerc mereu să folosesc diferite metode și instrumente interesante, colorate, care pot fi manipulate cu ușurință de ei. Totodată încerc să schimb și să combin metodele de organizare, ca ei să nu se plictisească în timpul orelor. Matematica poate să pătrundă în viața unei persoane, din toate părțile, pot fi oportunități de a câștiga experiență matematică în fiecare situație sau activitate și eu încerc mereu să profit de ele. Obiectele, instrumentele, jucăriile, chiar și mobilierul plasat în clasă poate fi, de asemenea, adecvat pentru ora de matematică. Chiar aș putea spune că lecțiile de matematică pot fi susținute oriunde și prin orice mijloace, ideea este să reușim să captivăm elevul.

Scopul principal al educației speciale este pregătirea elevilor pentru viață, acolo unde este posibil, pentru o viață independentă. Cel mai important factor în învățarea abilităților de matematică (dar nu numai) la elevii cu nevoi complexe și intensive de suport, este predarea eficientă iar cel mai important element este profesorul. (Tamer, 2013) Când un profesor folosește mai multe metode și instrumente în timpul orelor, este mai reușită și dezvoltarea elevilor. O parte foarte importantă a eficacității școlii, a predării este relația profesor - elev, deoarece foarte des elevii sunt motivați de recunoașterea profesorului și nu de sarcină. În orice caz, relația profesor-elev este mediul prin care influențele educaționale ajung la elevi.

Cartea de buzunar BNO-10 definește dizabilitatea intelectuală ca „dezvoltare mental stagnant sau incompletă, caracterizată prin deteriorarea diverselor abilități, abilități care apar în timpul dezvoltării și abilități care afectează toate nivelurile de inteligență, cum ar fi cognitiv, limbaj, mișcare, abilități sociale. Întârzierea poate apărea indiferent de orice altă stare mentală sau fizică. Gradul de deficiență mentală este determinat oficial prin teste de inteligență. Potrivit Simpson, Mizen, Cooper (2016), elevii cu nevoi complexe și intensive de suport suferă mai des de boli fizice și mentale și se îmbolnăvesc mult mai des. Epilepsia, leziunile senzoriale, tulburările de dezvoltare, psihoza și problemele de comportament sunt mai frecvente decât în populația generală. Există mii de motive pentru dizabilitatea intelectuală, iar cauza este adesea necunoscută, în ciuda unei evaluări generale.

Elevii cu nevoi complexe și intensive de suport au dificultăți în dobândirea deprinderilor matematice. Ei necesită un ritm mai lent de activitate, dezvoltarea continuă a abilităților parțiale, practică variată și asistență continuă. Este cunoscut faptul că au nevoie de mai multe repetări în timpul învățării sau, dacă numărul repetărilor este scăzut, obțin performanțe mai mici. De la niveluri specifice, ne îndreptăm cu pași mici către nivelul de abstractizare (Tamer, 2013).

Percepția vizuală, acustică, serialitate, memorie, orientare spațială, plană și temporală, sunt accesorii indispensabile lecțiilor de matematică (Szabó, 2001), precum și dezvoltarea regulilor, aplicarea simbolurilor, înțelegerea conținutului.

Se consideră că există șapte abilități matematice de bază (Dâmbean, Moga, Peterffy, 2016):

- abilitatea de a îndeplini sarcini secvențiale;
- capacitatea de a se orienta și de a organiza spațiul;
- recunoașterea patternurilor;
- vizualizarea – abilitatea de a opera cu imagini mentale;
- estimarea - abilitatea de a emite o apreciere asupra dimensiunii, cantității, numărului sau magnitudinii;
- deducția – abilitatea de a judeca pornind de la un principiu general, la o situație particulară;
- inducția – înțelegerea naturală, care nu este rezultatul atenției sau al raționamentelor conștiente.

Ca și ipoteză a lucrării mele, ca urmare a programului de dezvoltare, orientarea, recunoașterea cantității și conceptul de număr la elevii cu nevoi complexe și intensive de suport, se îmbunătățesc semnificativ. Pentru a reuși acest lucru am elaborat un program pentru îmbunătățirea performanței matematice și la sfârșitul lucrării metodico-științifică am prezentat eficacitatea acestuia.

La examinarea elevilor am ales să adaptez *Manualul de logopedie* de Dr. Juhász Ágnes, anexa 39, (folosit la grupa mare). Această anexă oferă o evaluare a sub-abilităților care stau la baza matematicii. Au fost evaluate următoarele subcapacități:

- Schema corporală, orientare și organizare spațio- temporală, reproducerea relațiilor spațiale.
- Gruparea obiectual-acțională la nivel manipulativ. Serialitate (cu 2 și 3 variabile).
- Numărarea în ordine crescătoare și descrescătoare în centrul 0-10.
- Construirea de mulțimi în plan obiectual și imagistic.
- Memorie numerică cu 2-3-4 variabile înainte și înapoi.
- Gruparea temporală și cantitativă.
- Construirea de mulțimi în plan obiectual și imagistic (relații cantitative).
- Achiziția conceptului de cantitate a raționamentului matematic.

Totodată, pentru un diagnostic cât mai concret, a fost nevoie de diagnosticul medicului, psihologului și cadrului didactic.

Programul de dezvoltare s-a desfășurat în perioada: 18 ianuarie – 10 mai 2019. Planul programului de dezvoltare a fost adaptat pentru cele 8 subcapacități evaluate. Pentru a confirma rezultatele, a fost necesar să se compare rezultatele pre-măsurătorilor și post-măsurătorilor. Totodată am efectuat și o măsurare intermediară și aceste rezultate au fost comparate cu rezultatele pre- și post-măsurare, astfel am reușit să obținem curba individuală de dezvoltare la fiecare elev în parte. Eficacitatea cercetării poate fi asigurată numai prin examinarea rezultatelor cu ajutorul programului SPSS statistic. Am utilizat versiunea non-parametrică a testului T (test Wilcoxon) pentru a evalua rezultatele. La fiecare tabel pentru cele 8 subcapacități media pre-măsurării a fost mai mică decât media post-măsurării, ceea ce arată progres.

De o importanță deosebită sunt datele pe care nu le putem arăta cu tabele. Elevii au efectuat sarcinile cu entuziasm, fără constrângere și au așteptat tot timpul orele cu mare drag. Ei au obținut mai multă încredere în ei, în munca lor individuală, deoarece, deși erau activități în grup, de multe ori elevii trebuiau să lucreze și individual.

Rezultatele demonstrează, de asemenea, că apelând la puțin entuziasm, atenție, acceptare, metode și instrumente adecvate, elevii cu nevoi complexe și intensive de suport pot evolua, și merită să lucrăm cu ei deoarece părerea mea este că oferă o satisfacție profesională și personală care nu cred că poate fi obținută în altă parte.

Bibliografie

- (2004) *BNO-10 Zsebkönyv DSM – IV Meghatározásokkal*. Budapesta: Animula Kiadó
- Dâmbean, Moga, Peterffy (2016). *Dezvoltare deprinderilor de învățare a matematicii la ciclul primar Ghidul profesorului de sprijin*. Târgu Mureș: Ediție electronică - CD-Rom ISBN 978-973-0-23049-0
- Juhász, Á. (1999). *Logopédiai Vizsgálatok kézikönyve*. Budapesta: Új Múzsza Kiadó.
- Neil Simpson, Lindsay Mizen, Sally-Ann Cooper (2016). *Intellectual disabilities. The American Journal of Medicine* 44,679-689
- Szabó, O. (2001). *Számtól számig*. Budapesta: Meixner Alapítvány.
- Tamer Aydemir (2013). *The views of special education teachers about mathematics instruction in special education. Procedia – Social and Behavioral Sciences* 106 (2013) 3133-3140

EVALUARE ȘI INTERVENȚIE LOGOPEDICĂ ÎN CONTEXTUL ÎNTÂRZIERII ÎN DEZVOLTAREA LIMBAJULUI

prof. Florentina Mihaela Moșneag

Întârzierea în dezvoltarea limbajului este un diagnostic pe care îl întâlnim în multe Certificate de orientare școlară și profesională cu care copiii se prezintă la înscrierea în centrul nostru școlar. Fie că este vorba de copii care prezintă doar o ușoară întârziere în dezvoltare, ori copii cu dizabilități intelectuale moderate, severe sau alte tipuri de dizabilități, regăsim printre încadrările diagnostice și această afecțiune. Conform literaturii de specialitate, vorbim despre întârziere în dezvoltarea limbajului atunci când copilul nu reușește să atingă nivelul de evoluție al limbajului, raportat la vârsta sa cronologică. De altfel, cunoaștem că dezvoltarea limbajului este strâns legată de dezvoltarea cognitivă. Așadar, structura limbajului este influențată de gradul de dezvoltare cognitivă. Cunoscând că întârzierea în dezvoltarea limbajului există ca fenomen secundar în mai toate dizabilitățile intelectuale și poate fi recunoscut după sărăcia vocabularului, incapacitatea de a se exprima corect în propoziții sau fraze, fiind atinse atât aspectele fonetice, lexicale, cât și gramaticale, am vrut să surprind în această lucrare particularitățile de dezvoltare a limbajului la copiii de vârstă mică orientați către centrul nostru școlar prin propunerea unui demers complex pentru evaluarea timpurie a abilităților lingvistice și surprinderea efectului unui program de intervenție multidimensionat, care poate conduce în final la configurarea unei competențe de comunicare funcționale. Copiii incluși în acest studiu sunt înscriși la grupa de grădiniță sau la clasa pregătitoare, având vârste cuprinse între 4 și 8 ani. De asemenea, acești copii sunt diagnosticați cu dizabilitate intelectuală ușoară sau moderată.

Programul s-a desfășurat în două etape. În prima etapă s-a realizat o evaluare multidimensională, pe toate laturile limbajului prin aplicarea unor teste, scale sau probe de evaluare. Rezultatele obținute de copii au fost interpretate și redactate la nivelul unor studii de caz. În a doua etapă, am propus un program de intervenție care urmărește îmbogățirea și activarea vocabularului, prin aplicarea „*tehnicii listei celor 50 de cuvinte-T⁵⁰*”, antrenarea competențelor fonetice și fonologice, a celor ce țin de semantica structurală și semantica lexicală, precum și conturarea unor abilități morfologice, care în final să conducă la configurarea unei competențe de comunicare funcționale raportat la vârsta cronologică și mentală.

Am avut ca și obiective:

- Evidențierea particularităților de dezvoltare a limbajului la copiii de vârstă mică cu dizabilitate intelectuală;
- Propunerea unui demers complex, multidimensionat (pe toate laturile limbajului) pentru evaluarea timpurie a abilităților lingvistice;

- Surprinderea efectului unui program de intervenție multidimensionat;

Am plecat de la ipotezele conform cărora:

- Există o relație între utilizarea T⁵⁰ și dezvoltarea abilităților lexico-semantic;

- Există relații între dezvoltarea abilităților lexico-semantic și conturarea morfologică în contextul întârzierii în dezvoltare;

-Programul de intervenție multidimensionat conduce la configurarea unei competențe de comunicare funcționale;

Pentru evaluarea copiilor au fost utilizate metode variate incluzând observarea lor în diverse medii, anamneza, interviuarea celor care cunosc copilul dar și probe, scale și teste standardizate:

○ *Scala de Dezvoltare Portage*- este un test de evaluare a copiilor mici (cu vârste de până la 6 ani)

○ *Scala integrată de dezvoltare* – acest instrument a fost tradus și adaptat pentru pentru limba română în anul 2012 sub coordonarea lui Anca și Bodea Hațegan și este o scală care redă abilități din următoarele domenii: ascultarea/audiția, limbajul receptiv, limbajul expresiv, vorbirea, cogniția, comunicarea.

○ *Proba pentru cunoașterea vârstei psihologice a limbajului adaptată după Alice Descoedres* - cuprinde 7 probe, fiecare stabilind o anumită vârstă a limbajului pentru aspectul pe care îl vizează.

○ *Scala pentru stabilirea nivelului de dezvoltare a limbajului* - Scala permite stabilirea corectă a diagnosticului de întârziere în apariția și dezvoltarea limbajului.

○ „*Pași prin lumea sunetelor*”- Aplicația ”Pași prin lumea sunetelor!” este un instrument elaborat de Carolina Bodea – Hațegan și Dorina Talaș, cu sprijinul Cochlear România și al ASTTLR.

○ *Proba de evaluare a abilităților morfologice în limba română* - Proba a fost elaborată de către Carolina Bodea-Hațegan în anul 2014 în vederea evaluării laturii morfologice a limbajului.

Probele, testele și scalele prezentate anterior au fost aplicate în prima etapă a evaluării. Acestea au fost aplicate individual, în medii adecvate, timpul de administrare variind de la caz la caz. De asemenea au fost culese date din interviurile cu părinții, cadrele didactice de la clasă sau din echipa multidisciplinară și din documentele medicale ale fiecărui copil.

În cadrul celei de-a doua etape, s-a elaborat și implementat programul de intervenție. În implementarea programului s-a utilizat Tehnica listei celor 50 de cuvinte –T⁵⁰. Activitățile specifice acestei tehnici au fost introduse la începutul ședințelor terapeutice, urmând ca la fiecare nouă ședință să se recapituleze cuvintele învățate anterior. Copiilor le-au fost prezentate cuvintele care urmează să fie învățate, aceștia având sarcina de a reproduce cuvântul auzit. În cazul în care pronunția era defectuoasă s-a încercat corectarea acesteia fără însă a insista, conform recomandărilor T⁵⁰. Listele de cuvinte au

fost abordate fragmentat în funcție de potențialul și evoluția fiecărui copil. A avut loc o notare ritmică a cuvintelor însușite. După această etapă a ședinței s-a recurs la un set de exerciții pentru dezvoltarea conștiinței fonologice care cuprinde o parte din cuvintele aflate în liste. Exercițiile desfășurate în vederea dezvoltării conștiinței fonologice au fost adaptate după un set de itemi care testau abilitățile lingvistice ale elevilor preșcolari din Norvegia în cadrul unui studiu desfășurat de S.A.H. Lyster, A. O. Lerva, și C. Hulme (2016). Cuvintele și imaginile au fost atent alese astfel încât unele se regăsesc printre cuvintele incluse în Lista celor 50 de cuvinte, pentru a facilita înțelegerea acestora.

Activitățile desfășurate pentru dezvoltarea conștiinței fonologice au implicat activități de identificare a fonemelor, de combinare a fonemelor, identificarea unei imagini când sunt date sunetele corespunzătoare, exerciții de numărare a fonemelor și eliminarea fonemelor inițiale, exerciții de despărțire în silabe, cu numărarea acestora, exerciții de combinare a cuvintelor în propoziție. Au fost introduse în această etapă și activități specifice pentru formarea abilităților de sesizare a rimei.

Exercițiile, privind dezvoltarea competențelor morfologice, au fost alese și implementate ca urmare a rezultatelor copiilor obținute la “Proba de Evaluare a Abilităților Morfologice în Limba Română. Aplicații psiholingvistice” (PEAMLR). În alegerea materialului lingvistic s-a urmărit introducerea cuvintelor nou învățate. Au fost folosite imagini însoțite de cerința de a identifica imaginea corespunzătoare enunțului, cum ar fi: „Leul este în cușcă.”; „În coș sunt mere.”; „Trei copii se joacă.”, „ Al treilea balon este albastru.”, Ei aleargă.; „ Ochelarii sunt pe carte.” De asemenea au fost desfășurate jocuri de genul „ Eu spun una, tu spui mai multe”, găsirea unui adjectiv potrivit pentru un substantiv sau verb dat, exerciții cu prepoziții simple și compuse, exerciții pentru însușirea conceptului de numerație și de recunoaștere a numeralelor ordinale.

Concluzionând, putem afirma că la acești copii capacitatea de asimilare a cuvintelor în vocabular prin Tehnica listei celor 50 de cuvinte –T⁵⁰ se manifestă în limite acceptabile, majoritatea copiilor reușind să își însușească o bună parte din cuvintele parcurse. De asemenea, o parte din aceste cuvinte au fost transferate din vocabularul pasiv în cel activ prin formularea de enunțuri, realizându-se astfel extinderea semnificației și sensului cuvântului în situații de vorbire, creând premisele extinderii și perfecționării lexicului. Putem astfel afirma că se verifică una din ipotezele noastre, cum că *există o relație între utilizarea T⁵⁰ și dezvoltarea abilităților lexico-semantice.*

Pe parcursul intervenției, s-a observat că acei copii care au stăpânit mai bine cuvintele nou învățate și care au reușit să le transpună mai repede în vocabularul activ, au reușit să rezolve mai bine și sarcinile care antrenează abilitățile morfologice. Aceștia au reușit să rezolve mai bine exercițiile de antrenare a acordului substantivului cu numărul sau antrenarea numeralului cardinal când sarcina era de identificare a imaginii corespunzătoare enunțului. S-a putut observa că extinderea numărului

unităților lexico-semantică din vocabularul activ și pasiv și dezvoltarea abilităților de utilizare a unităților lexico-semantică, în acord cu conținuturile acestora au condus la performanțe mai bune în ce privește antrenarea componentelor morfologice. Se poate astfel concluziona că *există relații între dezvoltarea abilităților lexico-semantică și conturarea morfologică în contextul întârzierii în dezvoltare la copiii cu dizabilitate intelectuală*. Totuși, nivelul de dezvoltare intelectuală influențează structura limbajului, iar utilizarea cuvintelor și a propozițiilor precum și înțelegerea semnificației lor depind de dezvoltarea cognitivă. Inteligibilitatea vorbirii rămâne încă afectată datorită erorilor articulatorii caracterizate de omisiuni, substituiți, reducerea grupurilor consonantice sau simplificarea fonemelor.

Recuperarea întârzierii în dezvoltarea limbajului la acești copii nu este una spectaculoasă, ci se realizează cu pași mici și anevoioși iar aceasta și datorită tabloului simptomatologic pe care îl prezintă. Tulburările de atenție, tulburările emoționale, crizele de afect interferează negativ cu intervenția terapeutică. De altfel, exercițiile sunt foarte obositoare pentru copii și necesită alternarea acestora astfel încât să evităm posibile comportamente negativiste sau chiar agresive.

Până în prezent metodele și tehnicile folosite în acest studiu au adus rezultate pozitive în ceea ce privește dezvoltarea vocabularului și a laturii lexico-semantică precum și dezvoltarea anumitor categorii morfemice. Totuși, pentru configurarea unei competențe de comunicare funcționale la copiii cu dizabilitate este nevoie de o perioadă de intervenție mult mai lungă, realizată în paralel cu activități de stimulare cognitivă. Chiar și în acest caz este posibil ca unii copii să rămână sub nivelul vârstei cronologice sau mentale în ceea ce privește achiziția limbajului.

Bibliografie

- Avramescu, M. D., (2007). *Defectologie și logopedie*, Ediția a 3-a, București: Editura Fundației România de Măine;
- Bodea-Hațegan, C., (2016). *Logopedia-Terapia tulburărilor de limbaj. Structuri deschise*, București: Editura Trei;
- Bodea Hațegan, C., (2014). *Probă de evaluare a abilităților morfologice în limba română. Aplicații psiholingvistice*, vol.III, Cluj- Napoca, edit.Argonaut, e-book;
- Burlea, G., (2007). *Tulburările limbajului scris-citit*, București: Editura Polirom;
- Law, J., Garrett, Z., Nye, C. (2005). *Speech and Language Therapy Interventions for Children with Primary Speech and Language Delay or Disorder*, The Campbell Collaboration; <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/pdf/10.4073/csr.2005.5>

POVESTEA UNUI COPIL

PRINTRE AMINTIRI ...

prof. Antonela Chezan

Povestea unui copil își propune înaintea de toate să creioneze amintirea unor oameni speciali ce ne-au fost elevi cândva. Drumul acestora o ia câteodată spre mai bine sau se oprește acolo unde ei sunt uitați de lume. Copiii instituționalizați sunt o poveste aparte.

Această poveste este a lui Florin V., născut în 7.02.2002, un copil care a schimbat cu noi lumina lui, pentru că nu-i așa, fiecare copil este o bucurie!

L-am cunoscut în anul 2010, alături de alți copii ce păreau că au pășit atunci pentru prima dată între oameni. Entuziasmul și nerăbdarea lor a venit ca o provocare ce n-o putea stăpâni oricine. Atunci draga noastră Emi l-a întâlnit pe Florin și au pornit împreună într-o călătorie cu absențe ale abilităților de comunicare, cu predispozițiile agresive și disruptive ale lui Florin, cu un pachet simptomatic specific dizabilității intelectuale, dar cu dorința acestuia de a participa la orice fel de interacțiune cu școala și profesorii lui dragi de la „Speranța”, relația lui cu noi toți fiind o sursă de cunoaștere, sprijin, de mare plăcere. În toată lipsa lui de echilibru, în toată pripeala lui dezorganizată, cu multe distrugerii de obiecte, școala i-a fost mereu un colac de salvare. La polul opus reacțiilor lui necontrolate era mereu răbdarea de a construi temeinic a lui Emi, a altor profesori înarmați cu multă disponibilitate, înțelegere, de dragul de Florin. În viața lui exista o rânduială bună, impusă cumva și de implacabila lui dorință de a fi mereu în activitate la școală.

Tabloul lui Florin expune o dizabilitate evidentă, abilități adaptative ce în timp au putut fi îmbunătățite, abilități conceptuale limitate, limbaj expresiv grav afectat, un vocabular concret, orientat spre evenimente zilnice, aproximativ pronunțat, folosit ca instrument în comunicarea cu apropiații lui, exersat temeinic prin repetări numeroase ce-i plăceau foarte mult lui Florin. El îmbracă un complex simptomatic ce denotă anomalii genetice, influențe nocive, deprivare socială, comportamente dezadaptative, inclusiv mutilatorii. Ne aventuram să ieșim cu el în oraș, reacțiile lui spontane au provocat de multe ori un carusel de emoții când ne apropiam prea mult de oameni, dar merita să-i oferim și aceste întâmplări prea mult așteptate de el. Copiii din casele de tip familial savurează ieșirile, sunt entuziasmați de vizite, excursii, banale treceri printr-un parc sau oprirea în vreun magazin sunt pentru aceștia o reală satisfacție sufletească. Florin a găsit la școala noastră o oază adaptată nevoilor lui implicat fiind în sarcini domestice, învățat la nivelul lui, îmbogățit cu deprinderi ce ne dorim să-i fie de folos acolo unde este acum, la Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Adulte, Bădăcin.

Emi este profesoara preferată a lui Florin, ea mi-a spus că Florin iubea vremea de afară, avea grija zilnică de a aranja trenulețul vremii din clasă, înainte de toate, asigurându-se de 101 ori cum e vremea afară și cum ne îmbrăcăm atunci adecvat. “Bu, bu, bu, Emi?” așa întreba insistent Florin. Magneții de la tablă trebuiau să ia forma florilor, așa prefera Florin, doar după ce-i aranja puteau toți să înceapă lecțiile.

Omul este ceea ce simte, ceea ce trăiește și Florin a trăit multe cu noi aici la școală, a plecat cu acest bagaj al amintirilor momentelor și oamenilor care i-au marcat frumos existența. Florin a lăsat cu siguranță cicatrice pe mâinile noastre, apoi “în timp am învățat că atunci când era agresiv, avea nevoie de îmbrățișarea mea strânsă, el și-a făcut un loc special în sufletul meu. Sper că acolo unde este el acum există cineva care-i poate răspunde măcar de 101 ori la întrebarea, cum e vremea afara?!”. Așa vorbește Emi despre Florin.

Maria sau „Maia” așa cum poate Florin să pronunțe, este o altă feblețe a lui. Atât Maria, cât și Emi, vorbesc de dor și de iubire atunci când așteaptă o ocazie să-l poată vizita la Bădacin. Maria citește și azi bucuria și încântarea de pe chipul lui Florin, înșirând zilele lui de naștere sărbătorite cu tot tacâmul și reîntâlnirile zilnice de la școală, unde Florin aștepta cu un nesaț pur și nestăvilat, dar și cu zâmbetul lui larg, profesoarele lui, atât de dragi, de care se dezlipea de multe ori plângând. Vacanțele îl „dureau” pe Florin, noi știam și nu aveam cum să nu-l vizităm.

Fiecare copil special are și merită o poveste măcar, în timp ce unii copii primesc răbdarea constructivă a părinților lor, alții vin aproape singuri pe lume fără ca cineva să poată suplini atâtea lipsuri, dar uneori apare norocul de a întâlni în drumul lor oameni ce le oferă o perspectivă agreabilă, plină de conținut binevoitor, exact cum le lipsește lor, chiar și dacă numai pentru o vreme.

SPERANȚE ÎMPLINITE

prof. Venuța Fechete

Mă numesc Haraga Mircea și am să vă spun povestea mea de copil abandonat care a reușit în viață prin ascultare și perseverență. M-am născut la Abrud, județul Alba. Mama mea a murit când m-a născut pe mine, iar tatăl meu când aveam 3 ani. Am ajuns în orfelinat la Abrud iar după 3 ani am fost aduși atât eu cât și fratele meu Haraga Costin la Centrul „Speranța” Zalău (1998). Am aflat ulterior că aveam o bunică în Sălaj și am sperat că o să ne ia bunica la dânsa. Din păcate fiind în vârstă, bunica s-a stins și ea, așa că „Speranța” rămânea casa și familia mea.

La început eram foarte timid și speriat, dar cu timpul am reușit să mă adaptez. Îmi iubeam colegii, unii dintre ei tot singuri pe lume ca și mine. Îmi amintesc cu plăcere de gemenele Ana și Ioana, de Cătălina și Elena, precum și de Lucian, acesta din urmă fiind din familie, îmi aducea zilnic bomboane.

Am început clasa I, a II-a, a III-a, ș.a.m.d. Profesorii ne iubeau și ne ajutau să ne dezvoltăm frumos. Mă înțelegeam foarte bine cu doamna dirigintă Fechete Venuța, pe care nu am uitat-o, dar nici dânsa pe mine, drept dovadă că și azi mă caută și mă bucur nespus. Îmi amintesc de asemenea că îmi îndulceau clipele copilăriei cu activități frumoase. Mi-au rămas în amintire frumoasele vizite și excursii cum ar fi: Ștrandul Boghiș, Ștrandul Broscărie, Tabăra Meseș și Castrul Roman de la Moigrad.

Anii au „fugit” repede și m-am despărțit de Școala „Speranța” și am ajuns la Școala nr. 13 („Meseșul”). Odată ajuns aici m-am silit să fiu ascultător și să învăț deoarece știam că într-o zi mă voi despărți de acești profesori și colegi și va trebui să îmi iau soarta în propriile mâini. Colegii mai mari erau uneori răutăcioși, mă jigneau, mă mai și băteau, dar eu îi iertam.

Într-o zi am terminat și școala profesională și așa cum bănuiam, a trebuit să mă descurc singur. Spre norocul meu, îngerul păzitor mi-a fost mereu alături, așa am întâlnit în drumul meu oameni cu sufletul mare care m-au ajutat. Cu ajutorul acestor oameni pe care îi amintesc aici, am reușit să am un adăpost deasupra capului și tot prin ajutorul oamenilor de bine am reușit să mă angajez la fabrica de pâine „Sandana” Zalău. Astăzi împlinesc 10 ani de când lucrez aici și mi-am achiziționat și o locuință pe care o plătesc în rate. Dumnezeu ajută celui credincios, bun la suflet și perseverent în ceea ce face.

Mulțumesc tuturor celor care m-au ajutat să răzlesc în viață! Mulțumesc „Speranța” că m-ai ajutat să îmi câștig „pâinea”! Vă aștept pe toți la „Sandana” pentru a gusta o pâine făcută cu mult drag și spor.

Dragi absolvenți ai claselor a X-a și a XII-a,

Suntem tare mândri de voi și de felul în care ați evoluat, de **adolescenții care ați devenit azi**. Fiecare sfârșit de an aduce **deopotrivă bucurie** și tristețe în sufletele noastre, ale celor obișnuiți să venim zilnic la școală. Suntem bucuroși, **entuziasmați** și privim plini de **speranță** drumul ce se deschide azi în fața voastră.

Ați petrecut mult timp în această școală și este un pic înfricoșător gândul că urmează să o părăsiți, dar sperăm ca viitorul să fie blând cu noi.

Zi de zi, ați adunat **învățăături noi și clipe frumoase**. Ați învățat să vă ajutați și să vă prețuiți colegii. Ați învățat să lucrați împreună **pentru a izbândi** mai ușor. Ați învățat ce mare putere au cuvintele „**BUNĂ ZIUA!**”, „**TE ROGI!**”, „**MULȚUMESC!**”. Ați învățat să vă asumați **anumite responsabilități**. Ați învățat să întrebați despre lucrurile ce vă stârneau mirarea. Ați învățat că școala are loc și pentru distracție. **Ați învățat**, v-ați **bucurat**, ați îndrăznit, ați sperat...

Acum, trebuie să vă continuați călătoria și să folosiți în viață cât mai mult din **bagajul de cunoștințe** format în această școală! **Cadrele didactice** care v-au fost alături pe parcursul acestor ani școlari și care uneori v-au enervat, alteori v-au adus buna dispoziție și **zâmbetul pe buze**, s-au străduit să vă **pregătească pentru ceea ce urmează**, pentru noul drum pe care veți păși. Au încercat cu toată **priceperea și dăruirea** să vă **modeleze frumos**, să vă învețe cele de folos și să vă facă plăcute orele petrecute la școală. **Sper să vă amintiți** cu drag de noi, de colegii voștri și de **anii petrecuți** în această școală!

Vă urăm să aveți parte de un **parcurs lin**, presărat cu **momente frumoase** și în compania unor **oameni buni și iubitori!** Vă urăm să treceți cu bine peste examenul ce vă așteaptă, iar apoi să vă încărcați bateriile și să porniți cu forțe proaspete pe noul drum ce se deschide azi în fața voastră!

Calde îmbrățișări,
Amalia și Laura

Zalău, Str. Crișan, nr.4, Jud. Sălaj, tel. 0260611182
Email: centrulscolar_speranta@yahoo.com
<http://cseisperanta.ro>